

Fórum Kisebbségkutató Intézet

Éves jelentés 2020

Kidolgozták: a Fórum Kisebbségkutató Intézet munkatársai

Felelős: Simon Attila

2021. január

TARTALOM

A Fórum Kisebbségkutató Intézet felépítése	5
Az Intézet szervei:	5
Közgyűlés.....	5
Igazgatótanács	5
Tudományos Tanács.....	5
Részlegek.....	5
Szociológiai és Demográfiai Kutatások Részlege	5
Etnológiai Központ (Komárom).....	6
Történeti Kutatások Részlege	6
Grama Nyelvi Iroda.....	7
Bibliotheca Hungarica – kutatókönyvtár	7
Szlovákiai Magyar Levéltár.....	7
Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja.....	8
Kiadói Részleg	8
Munkatársak	9
Kutatók, tudományos munkatársak.....	9
Könyvtárosok, dokumentátorok, fordítók, informatikus munkatársak	9
Adminisztráció	10
Külső munkatársak, önkéntesek	10
Kutatási programok.....	12
A Digitális Emlékezet bővítése	12
Ellenszegülők - forgatókönyvfejlesztés	12
A Fórum Intézet honlapjainak működtetése és karbantartása	12
A hangarchívum bővítése	13
Harminc év helytörténeti cikkei a községi lapok hasábjain	13
<i>Ivágó, Turecká, Hodža-rabina, Esztéká...</i> 100 év politikai, társadalmi és ökológiai változások hatásai Rudna földrajzi neveire és térhasználatára	14
Kassától Koscicéig – kutatás és digitalizáció	14
A kollektivizáció formái – esetek a Duna mentén	15
Korszakalkotó történelmi fordulópontok és személyiségek a szlovákiai magyarok szemével	15
Magyar—szlovák megbékélés	16
Nem mindennapi beszélgetések.....	16
A szláv korridor és az 1919. évi párizsi békekonferencia.....	17
Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetétele az 1950. évi népszámlálás községsoros adatai alapján	17
Szlovákia településeinek adatbázisa	18
A Szlovákiai Magyar Adatbank bővítése	18
A szlovákiai magyarok kulturális örökségének digitalizálása	18
Szlovákiai magyar vonatkozású rendezvények adatbázisa	19
Szociológiai forrásanyagok a szlovákiai magyarok kutatásához – I. rész	19

A temetkezési kultúra változásai Szilicén és Borzován és Párkányban és a temetők komplex dokumentálása – II. rész.	19
Tózsér Árpád személyi bibliográfiájának frissítése és bővítése.....	20
Könyvtárak, dokumentáció és archiválás	21
Bibliotheca Hungarica	21
Folyamatos működés, szolgáltatások – dokumentációs tevékenység	21
Kutatókönyvtár tevékenysége.....	21
Folyóíratár	22
Fotóarchívum, CD-, DVD- és videogyűjtemény	22
Szakdolgozatok gyűjteménye	23
Szlovákiai Magyar Levéltár.....	23
Eddig elkészült leltári jegyzékek:	23
Személyi hagyatékok és iratgyűjtemények.....	23
Pártok iratai	24
Gyűjtemények	24
Etnológiai Központ.....	24
Néprajzi könyvtár (Bibliotheca Ethnologica)	24
Néprajzi adattár	25
A Szakrális Kisebbség Archívum	25
Temetődokumentáció	25
Digitalizálás, internet, adatbázisok.....	26
Szlovákiai Magyar Adatbank	26
Digitális Emlékezet (Szlovákiai Magyar Fotóbank – digitalisemlekezet.eu)	29
Szlovákiai magyar vonatkozású rendezvények adatbázisa	30
Képeslapgyűjtemény	31
Hangarchívum	31
Szlovákia településeinek adatbázisa	31
Intézmények és szervezetek adatbázisa	31
eshop.foruminst.sk.....	32
A Fórum Kisebbségkutató Intézet publikációi 2020-ban	33
Könyvek, monográfiák	33
Évkönyv.....	33
Folyóirat	33
Az FKI által fenntartott webes felületek és honlapok	34
A munkatársak publikációs jegyzéke – 2020	36
CSANDA GÁBOR.....	36
GYURGYÍK LÁSZLÓ.....	36
JUHÁSZ L. ILONA	36
KÓRÖS ZOLTÁN.....	37
LAMPL ZSUZSANNA.....	37
LISZKA JÓZSEF	38
POPÉLY ÁRPÁD	38
ÖLLÖS LÁSZLÓ	38
SIMON ATTILA.....	39

VATAŠČIN PÉTER.....	39
Az Intézet által szervezett konferenciák és szemináriumok	41
Hányan leszünk? Népszámlálás 2021	41
Konferencián és szemináriumon való részvétel	42
GYURGYÍK LÁSZLÓ.....	42
A dél-szlovákiai régió demográfiai helyzete. Előadás a Délnyugat-Szlovákia jövője 2020 c. konferencián Patfűrdőn.	42
Nemzeti hovatartozás- műveltség – népszámlálás. Előadás a Selye János Egyetem XII. Nemzetközi Tudományos Konferenciáján. Szekció: Identitás és oktatás	42
LISZKA JÓZSEF	42
Folytonosságok és törésvonalak. Liszka József előadása Bad Kissingenben	42
ÖLLÖS LÁSZLÓ	43
Hányan leszünk? Népszámlálás 2021 – tudományos konferencia	43
Könyvbemutatók, bemutatkozó rendezvények, előadások.....	45
JUHÁSZ L. ILONA	45
A 80 éves Voigt Vilmos köszöntése	45
Kiállítások.....	46
Trianon 1918–1920. Az államfordulat eseményei a mai Dél-Szlovákia térségében.....	46
Kitüntetések.....	47
Turczel Lajos-díj L. Juhász Ilonának.....	47
Visszhangok, interjúk, beszélgetések.....	48
Támogatók	51

A Fórum Kisebbségkutató Intézet felépítése

Jogi forma: jogi személyek társulása, bejegyezve: 1996. december 6-án, 1996/1 szám alatt, Nagyszombati Kerületi Hivatal.

Az Intézet szervei:

Közgyűlés

A Katedra Alapítvány, a Fórum Régiófejlesztési Központ, valamint a Fábry Zoltán Társaság két-két képviselője.

Igazgatótanács

Évente többször ülésezik. Tagjai a részlegek igazgatói és a titkárságvezető: Öllös László, Simon Attila, Mészárosné Lampl Zsuzsanna, Liszka József, Roncz Melinda, Csanda Gábor, Szarka Krisztina, Konkoly László, Lanstyák István

A programoktól függően más munkatársak is részt vesznek az ülésen.

Tudományos Tanács

Az Intézet összes munkatársának munkamegbeszélése. Havonta ülésezik, a hónap első hétfőjén.

Részlegek

Szociológiai és Demográfiai Kutatások Részlege

Célja a szlovákiai magyar népesség értékrendjének, nemzeti és politikai identitásának, kulturális fogyasztásának és életminőségének a szociológia kvantitatív és kvalitatív módszereivel történő vizsgálata. Ezen kívül rendszeresen végez közvélemény-kutatásokat különféle aktuális témában, továbbá külső megrendelésre is végez felméréseket. A részleg egyéb hazai kutatóintézetekkel és ügynökségekkel szembeni specialitása, hogy míg azok szlovákiai mintával dolgoznak, melynek a magyarok csupán 8–10 százalékát alkotják, tehát egy-egy kutatás alkalmával legfeljebb 100 magyar kerül a mintába, a részleg reprezentatív szlovákiai magyar mintával dolgozik. Ugyanakkor végez összehasonlító szlovák–szlovákiai magyar kutatásokat is. A részlegen belül 2011-től demográfiai kutatások is folynak. Ennek keretében vizsgáljuk a (cseh)szlovák népszámlálások, és a népmozgalmi folyamatok adatait.

- A szlovákiai magyarok nemzeti identitása és az asszimiláció tényezői
- Értékrend
- A kis- és középvállalkozói szféra kialakulása
- Politikai identitás
- Ifjúságkutatás
- Életmód, életminőség, egészségvédő és egészségkárosító tényezők
- Közvélemény-kutatások aktuális közéleti kérdésekről

- Külső megrendelésre végzett alkalmazott kutatások
- Demográfiai elemzések: népszámlálások, népmozgalmi folyamatok
- Interetnikus kutatások
- Határon átnyúló együttműködés
- Európai identitás

Etnológiai Központ (Komárom)

Az Etnológiai Központ a szlovákiai magyarok néprajzi kutatásának intézményes hátterét biztosítja. Feladata a szlovákiai magyar népesség népi/populáris kultúrájának tudományos igényű feltárása, az eredmények dokumentálása, elemzése és közzététele. E célok elérése érdekében kutatási projektumokat valósít meg, szakbibliográfiákat állít össze, különféle tematikus adatbázisokat hoz létre, tematikus és lokális monográfiákat készít. *Acta Ethnologica Danubiana* című évkönyvét alapvetően magyar, szlovák, részben német és angol nyelven jelenteti meg. Műhelyében készülnek a *Lokális és regionális monográfiák*, az *Interethnica*, a *Jelek a térben* és a *Notitia historico-ethnologica* című könyvsorozatok. Tevékenységének kiemelt jelentőségű kutatási súlypontjai:

- Interetnikus és interkulturális kapcsolatok
- Szakrális néprajz
- A populáris kultúra változásai, különös tekintettel az 1918 óta eltelt időszakra

Gyűjtemények:

- Szakkönyvtár – Bibliotheca Ethnologica (könyvek, folyóiratok, különlenyomatokat gyűjteménye)
- Néprajzi adattár (irattár: kéziratok, publikálatlan gyűjtések, egyéb írásos dokumentumok)
- Néprajzi-kultúrtörténeti fényképgyűjtemény
- Hang- és video archívum
- Szakrális Kisebbség Archívum
- Temető dokumentáció
- Nemzeti Jelképek Adattára

Történeti Kutatások Részlege

Fő feladata biztosítani a szlovákiai magyar közösség történetének intézményes kutatását. A részleg a magyar közösség politikátörténeti szempontú kutatása mellett, társadalom-, gazdaság, művelődés- és életmód-történeti szempontú kutatásokat kezdeményez és folytat. Ezen felül foglalkozik a magyar–szlovák kapcsolatok történeti hátterével.

A részleg főbb kutatási területei a következők:

- a szlovákiai magyarok politikai, társadalmi, gazdasági helyzete az első csehszlovák Köztársaságban (1918–1938)
- a felvidéki magyarok helyzete a második világháború éveitől Szlovákiában és Magyarországon
- a hontalanság éveitől (1945–1948)
- magyarok a sztálinista Csehszlovákiában és a normalizáció időszakában
- a szlovákiai magyarok szerepe a rendszerváltásban

Nagy figyelmet fordít az eddig hiányzó alapkutatások elvégzésére, amely kapcsán tevékenységében a tematikus monográfiák készítése mellett fontos szerepet kap a forrásdokumentumok, bibliográfiák, kronológiák elkészítése és publikálása is.

Gramma Nyelvi Iroda

A szlovákiai magyar nyelvészeket tömörítő Gramma Nyelvi Iroda fő rendeltetése, hogy szervezője és kivitelezője legyen a nyelvtudományi kutatásoknak Szlovákiában, a kutatási eredmények felhasználásával nyelvalakító és más jellegű szakértői tevékenységet folytasson, valamint nyelvi jellegű szolgáltatásokat nyújtson intézményeknek és magánszemélyeknek, megteremtve ezzel a kisebbségi nyelvtörvény által biztosított nyelvi jogok érvényesülésének nyelvi feltételeit. A Gramma Nyelvi Iroda a Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat részeként részt vesz a magyarországi és a határon túli magyar nyelvészek közös, összehangolt kutatásaiban is.

Bibliotheca Hungarica – kutatókönyvtár

A könyvtár gyűjtőkörét a volt Csehszlovákia, illetve a mai Szlovákia területén 1918-tól napjainkig megjelent magyar nyelvű, valamint a szlovákiai kisebbségek történelmére, művelődésére, társadalmi és politikai életére vonatkozó magyar és idegen nyelvű (szlovák, cseh, angol stb.) kiadványok alkotják.

Gyűjtőkörét képezi az 1918 után megjelent:

- Könyvek, kiadványok, füzetek, egyéb írásos anyagok
- Folyóiratok, lapok – központi, regionális és helyi sajtó
- Kisnyomtatványok
- Szakdolgozatok
- A gyűjtőkörrel kapcsolatos CD-k, DVD-k

A nagyon gazdag kézikönyvtár a kutatók munkáját segíti.

Szlovákiai Magyar Levéltár

A Fórum Kisebbségkutató Intézet levéltára. A szlovákiai magyarság életével kapcsolatos levéltári dokumentumokat, a szlovákiai magyar politikai pártok, társadalmi, kulturális és egyéb szervezetek és intézmények iratanyagait, közéleti személyiségek, írók, művészek levelezését, hagyatékát stb. tartalmazza.

Fontos része a gyűjteménynek a szlovákiai magyar településekkel kapcsolatos képeslapok, kisnyomtatványok, plakátok, egyéb írásos anyagok és a fényképtár.

Gyűjtemények:

- Intézményi archívumok
- Iratgyűjtemények
- Egyéni hagyatékok
- A Fórum Intézet fotóarchívuma
- Impériumváltások és a populáris kultúra
- Nemzeti jelképek
- Katalógusok
- Műsorfüzetek
- Hangarchívum

- Video gyűjtemény

Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja

A központ az Intézetben megtalálható dokumentumokat, fényképeket, publikációkat, képeslapokat, hanganyagokat stb. digitalizálja folyamatosan, amelyek a Szlovákiai Magyar Adatbank és a Fórum Kisebbségkutató Intézet honlapjain jelennek meg. A digitalizálás mellett nagy szerepet kap az internetes adatbázis- és tartalomfejlesztés valamint a webes alkalmazások és WordPress modulok programozása. A részleg foglalkozik az Intézet (és projektjeinek) külső kommunikációjával, kezeli a közösségi médiában lévő oldalakat, valamint online tartalmakat állít elő. A részleg munkatársai biztosítják be az ún. podcastok, dokumentumfilmek, valamint egyéb videók előállítását is.

- Digitalizálás
- Adatbázisok, Internetes tartalmak
- Weboldalak szerkesztése
- Video produkció és dokumentumfilm készítés
- Média és kommunikáció

Kiadói Részleg

A Kiadói Részleg feladata a könyv- és a folyóirat-kiadás. Az itt megjelenő kötetek az Intézetben folyó szakmai tevékenységek eredményeit teszik közzé, leggyakrabban egy-egy több éven át tartó kutatómunka lezárásaként. A *Fórum Társadalomtudományi Szemle* pedig főként a kisebbségi problémakör folyamatban levő, jelenleg kutatott kérdéseit mutatja be, negyedéves periodicitással. A Fórum Intézet kutatóinak tanulmányai szlovákul is megjelennek a *Fórum spoločenskovedná revue* című tanulmánykötetben.

A Kiadói Részleg könyveinek arcéle és tárgyköre híven követi az Intézet részlegeinek tevékenységét, a kötetek döntő többsége a szlovákiai magyarok történetével, néprajzával, szociológiájával, nyelvével, identitásával, jogaival stb. foglalkozik. A *Fórum Társadalomtudományi Szemle* fő profilját is a történettudomány, az etnológia, a szociológia, a demográfia, a nyelvészet stb. képezi.

Munkatársak

Kutatók, tudományos munkatársak

CSANDA Gábor PhD. (1963)

Beosztás: Kiadói Részleg – igazgató.

Szakterület: kortárs irodalom, bibliográfiák, repertóriumok, szerkesztés

E-mail: csanda@foruminst.sk

HUNČÍK Péter MUDr. (1951)

Beosztás: kutató, tréner

Szakterület: multikultúra, interetnikus kapcsolatok, képzések, pszichodramatikus, mediátor

E-mail: pethun@hotmail.com

GYURGYÍK László PhD (1954)

Beosztás: demográfus

Szakterület: a szlovákiai magyarok demográfiája és társadalomszerkezeti változásai

E-mail: mercurius@mail.t-com.sk

L. JUHÁSZ Ilona PhD (1960)

Beosztás: etnológus

Szakterület: európai etnológia (néprajz), temetkezési szokások és temetőkultúra, emlékjelek és nemzeti jelképek, változásvizsgálatok, interetnikus és interkulturális kapcsolatok

E-mail: icu@foruminst.sk

KONKOLY László mérnök (1973)

Beosztás: Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja – igazgató, programozó, informatikus

Szakterület: digitalizálás, tartalomfejlesztés, adatbázisok, internetes oldalak

E-mail: konkoly@foruminst.sk

KÖRÖS Zoltán Mgr. (1982)

Beosztás: levéltáros

Szakterület: levéltár, oral history

E-mail: zolo.koros@gmail.com

LAMPL Zsuzsanna, Doc, PhD, PhD. (1959)

Beosztás: Szociológiai és Demográfiai Kutatások Részlege – igazgató, szociológus

Szakterület: a szlovákiai magyarok szociológiája, nemzeti és politikai identitás, értrend, életmód, életminőség,

ifjúságkutatás

E-mail: moki.lampl@gmail.com

LANSTYÁK István, Prof. PhD. (1959)

Beosztás: a Gramma Nyelvi Iroda vezetője

Szakterület: nyelvészet

E-mail: istvan.lanstyak@uniba.sk

LISZKA József, PhD., PhD, Dr. hab. (1956)

Beosztás: Etnológiai Központ – igazgató, etnológus

Szakterület: európai etnológia, szakrális néprajz, interetnikus kapcsolatok, szövegfolklorisztika

E-mail: liskajozsef@azet.sk

ÖLLÖS László PhD, Dr. hab. (1957)

Beosztás: A Fórum Intézet elnöke, politológus, filozófus.

Szakterület: politológia, emberi jogok, politikai filozófia

E-mail: ollos@foruminst.sk

POPÉLY Árpád PhD, Dr. hab. (1970)

Beosztás: történész

Szakterület: Csehszlovákia és a szlovákiai magyarság 1945 utáni története

E-mail: poparpad@gmail.com

SIMON Attila PhD, Dr. hab. (1966)

Beosztás: igazgató, történész

Szakterület: a két világháború közötti Csehszlovákia és a szlovákiai magyarok története

E-mail: simon@foruminst.sk

VATAŠČIN Péter (1987)

Beosztás: etnológus

Szakterület: jelen- és közösségkutatás, interetnikus és interkulturális kapcsolatok

E-mail: vataascin.peter@gmail.com

VÉGH László PhD. (1949)

Beosztás: szociológus,

Szakterület: szociológia, könyvtárak, levéltár, politológia, tudományszervezés

E-mail: vegh@foruminst.sk

Könyvtárosok, dokumentátorok, fordítók, informatikus munkatársak

HARASZTI Ildikó Mgr. (1962)

Beosztás: projektmenedzser

Szakterület: műfordítás (angol, orosz és szlovák nyelv), kiadványszerkesztés, projektmenedzsment

E-mail: harashti@foruminst.sk

LACZKÓ Sándor Mgr. (1986)

Beosztás: Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja

– közösségi média, filmes és média szakértő

Szakterület: audiovizuális projektek, internetes oldalak

E-mail: laczko@foruminst.sk

RONCZ Melinda Mgr. (1986)

Beosztás: Bibliotheca Hungarica – igazgató

Szakterület: pedagógia, magyar nyelv és irodalom, történelem

E-mail: roncz.foruminst@gmail.com

RYŠAVÝ Pál (1983)

Beosztás: Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja

– rendszergazda, adatkezelő

Szakterület: tartalomfejlesztés, adatfeldolgozás, média
E-mail: rysavy.pal@gmail.com

SEBŐ Beáta Mgr. (1975)
Beosztás: könyvtáros, dokumentátor
Szakterület: művelődésszervezés, bibliográfiák,
adatfeldolgozás
E-mail: bibliohungarica@gmail.com

SZAMÁK Mihály (1984)
Beosztás: Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja
– szkennelés, adatfeldolgozás
Szakterület: grafika, adatfeldolgozás
E-mail: szamakmisi@gmail.com

Adminisztráció

HORVÁTH Malvin (1959)
Beosztás: könyvelő, adminisztrátor
Szakterület: könyvelés, szervezés
E-mail: malvin@foruminst.sk

KARDOSOVÁ Eubomíra (1972)
Beosztás: könyvelő, asszisztens, nyelvi lektor
Szakterület: könyvelő, adminisztratív feladatok, nyelvi
szerkesztés, fordítás
E-mail: kardosova@foruminst.sk

Külső munkatársak, önkéntesek

BARANYOVICS Borisz, Mgr. (1986)
Szakterület: etnológia
E-mail: skullastar@gmail.com

BUKOVSKY László, PhDr. (1966)
Szakterület: történettudomány, a pártállam és az
állambiztonsági szervezetek működése
E-mail: laci.bukovszky@gmail.com

BOLEMANT Lilla PhD (1964)
Szakterület: gender, fordítás
E-mail: liliana.bolemant@gmail.com

GECSE Annabella PhD (1972)
Szakterület: néprajz, muzeológia
E-mail: gecsea72@gmail.com

JUHÁSZ R. József (1963)
Szakterület: tördelés, nyomdai előkészítés
E-mail: juhaszrokko@stonline.sk

KELEMEN Zsófia Mgr. (1987)
Szakterület: szociológia
E-mail: ollos.zsofia@gmail.com

KLAMÁR Zoltán PhD (1955)
Szakterület: néprajz, muzeológia
E-mail: drklamarz@gmail.com

LELKES Gábor PhD (1973)
Szakterület: határ menti kapcsolatok, gazdasági folyamatok

TUBA Dániel (1994)

Beosztás: Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja
– rendszergazda, adatkezelő
Szakterület: fotózás, grafika, erősáramú elektrotechnika,
adatfeldolgozás
E-mail: daniel.tuba.rly@gmail.com

VERMES Annamária Mgr. (1980)

Beosztás: adatfeldolgozó – tájékoztató könyvtáros,
dokumentátor, nyelvi szerkesztő
Szakterület: pedagógia, német nyelv és irodalom, magyar
nyelv és irodalom, gépírás, nyelvoktatás
E-mail: vermes.foruminst@gmail.com

SZEKERES Krisztina mérnök (1976)

Beosztás: főkönyvelő
Szakterület: Könyvelés, adótanácsadás
E-mail: lelovicsk@foruminst.sk

SZARKA Krisztina Mgr. (1976)

Beosztás: titkárságvezető
Szakterület: személyzeti és gazdasági adminisztráció,
könyvelés
E-mail: szarka@foruminst.sk

elemzése, terület- és településfejlesztő geográfus
E-mail: gaborlelkes@yahoo.co.uk

LISZKA Szabolcs (1979)

Szakterület: tördelés, nyomdai előkészítés
E-mail: dtpkomarno@gmail.com

MISAD Katalin, Phd, doc. (1961)

Szakterület: összehasonlító nyelvészet, nyelvtervezés
E-mail: katarina.misadova@uniba.sk

MRVA Marianna Mgr. (1987)

Szakterület: szociológia
E-mail: mrva.marianna@gmail.com

Nagy Myrtil (1970)

Szakterület: néprajz, folklór, civil szféra
E-mail: nagy@forumic.sk

M. PINTÉR Tibor PhD. (1979)

Szakterület: nyelvészet, kétnyelvűség, nyelvtechnológia
E-mail: m.pinter.tibor@kre.hu

PRESINSZKY Károly, PhD. (1977)

Szakterület: dialektológia
E-mail: kpresinszky@ukf.sk

RIGÓ Magdolna, Mgr., PhD (1985)

Szakterület: divatszociológia, emberi erőforrások
E-mail: meszarosova.magdalena@gmail.com

SEBŐK Szilárd, Mgr., PhD. (1989)

Szakterület: nyelvi ideológiák, nyelvelírás módszertana
E-mail: szilard.sebok@uniba.sk

SIMON Szabolcs, PhD (1964)
Szakterület: nyelvészet,
E-mail: simon.szabolcs@uj.ssk

Bendíkné SZABÓ Márta (1952)
Szakterület: szakrális kisémlékek dokumentálása
E-mail: b.szabo.marta@gmail.com

Kérdőbiztosok: 45–50 fő

SZILVÁSSY Tímea Mgr. (1988)
Szakterület: szociológia
E-mail: tímea.szilvassy@gmail.com

VANČO Ildikó, dr. hab. (1961)
Szakterület: szociolingvisztika, pszicholingvisztika
E-mail: ivanco@ukf.sk

VIGA Gyula Dr. hab., PhD, MTA doktora (1952)
Szakterület: etnográfia, muzeológia
E-mail: vigagyula@gmail.com

Kutatási programok

A Digitális Emlékezet bővítése

Programvezető: Konkoly László

Résztvevők: Tuba Dániel, Ryšavý Pál

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A projektum célja az, hogy archív fotók által mutassuk be a felvidéki magyar közösség elmúlt 100 évét, Dél-Szlovákia térségének az átalakulását, az itt élők hétköznapijait, ünnepeit, a mindennapok történetét. Ennek elérése céljából az intézet egy digitális fotó- és képeslapgyűjteményt (fotók, negatívok és dia-k) alakított ki, amely egy külön honlapon érhető el az érdeklődők számára Szlovákiai Magyar Fotóbank (digitalisemlekezet.eu) néven. Az egész éves tevékenység magában foglalja a további terepkutatást, digitalizálást, katalogizálást és a képi anyag nyilvános megjelenését az interneten. A projektum eredményeként az intézet **2020-ban** további **7 ezer** képi objektummal bővítette a meglévő adatbázist, különös hangsúlyt fektetve a **szlovákiai magyar országos kulturális rendezvényekre 1950 és 1990 között**. Ezek a kulturális rendezvények legtöbb esetben szorosan kapcsolódik a CSEMADOK tevékenységéhez, amely az 1945–1948-as jogfosztottság utáni időszakban egyetlen magyar intézményként a szlovákiai magyarság körében szervezte a kulturális életet, ápolta a hagyományokat és a népművészeti értékeket.

Ellenszegülők - forgatókönyvfejlesztés

Programvezető: Laczkó Sándor

Munkatársak: Simon Attila, Popély Árpád, Bohák György, Varga Emese

Ütemterv: 2020. május 1 – 2020. december 31.

A kutatási program a második világháborút követő polgári ellenszegülés témájával foglalkozik. Célja, hogy egy komplex forgatókönyvben dolgozza fel az 1945. augusztus 8-án történt tornaljai robbantást és a nádszegi lakosság fegyveres összecsapását a csehszlovák katonákkal. A kutatási programon belül rengeteg új levéltári anyagot, iratokat és információkat gyűjtöttünk a fent említett esetekhez, melyek után úgy döntöttünk, hogy a forgatókönyv kizárólagosan a tornaljai robbantás témáját dolgozza majd fel. Az ötven oldalas forgatókönyv egy jövőbeli film alapjául fog szolgálni.

A Fórum Intézet honlapjainak működtetése és karbantartása

Programvezető: Konkoly László

Munkatársak: Szamák Mihály, Ryšavý Pál, Tuba Dániel, Roncz Melinda, Sebő Beáta, Vermes Annamária

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A projektum célja a Fórum Kisebbségkutató Intézet által működtetett honlapok (11 önálló domén és 20 önálló szubdomén havonta 19862 látogatóval és 47195 oldalnyitással) egész éves aktualizálása, karbantartása és folyamatos fejlesztése. A Digitalizáló és Internetes Adatbázisok Központja folyamatosan végzi adatgyűjtő és adatfeldolgozó tevékenységét, teszi közzé a kutatásokból és a digitalizálásból származó eredményeket valamint működtet különböző információs honlapokat és adatbázisokat azzal a céllal, hogy nyilvánosan is hozzáférhetőek

legyenek a kulturális örökségünket megőrző digitalizált tartalmak valamint kisebbségi társadalmunk tudományos és kutató tevékenysége az utánunk következő generációk számára is. A honlapok üzemeltetése a publikációs tevékenység mellett a következő legfontosabb terület, ezért az intézet számára kiemelkedően fontos a honlapok magas szintű karbantartása és folyamatos fejlesztése. Csak így lehet meggyőzni és megtartani a honlapok rendszeres látogatóit és használóit.

A projektum idei kimenete a honlapok egész éves karbantartása, aktualizálása és folyamatos fejlesztése.

Karbantartás - a keretrendszerek (WordPress, OpenCart) és a modulok aktualizálása, az ebből adódó hibák elhárítása, a honlapok tartalmának rendszeres mentése (cikkek, oldalak, adatbázisok, sablonok, modulok és fájlok), a honlapok támadások elleni biztonságának biztosítása, CSS módosítások.

Aktualizálás – a honlapok aktív tartalmának aktualizálása és új tartalmak (cikkek, aktualitások, adatbázisok, médiák, stb.) hozzáadása valamint a meglévők módosítása, statikus tartalmak módosítása (pl. új munkatárs hozzáadása, szerkezeti változások módosítása), új könyvek feltöltése az on-line könyvtárhozba, aktív részvétel a szociális médiákon.

Fejlesztés/Innováció – a honlapok technikai, grafikai és szerkezeti fejlesztése a legújabb technológiák kihasználásával.

A karbantartások és fejlesztések során a 2020-as évben fel lett újítva a Városi Könyvtár honlapja, ami magában foglalja a WordPress sablon cseréjét és strukturális átalakításokat. Ezen kívül megtörtént az adatank.sk és eshop.foruminst.sk webhelyek SSL tanúsítvánnyal való ellátása, amely nagyban növeli a webhelyeink biztonságát. Előrelépések történtek a honlapjaink digitális tartalmainak gazdaságosabb tárolása irányában is. Az online tárolt digitális tartalom jelenleg már meghaladja a 400GB-ot. Mivel a virtuális webes szerveren való tárolás túl költséges, fokozatosan migráljuk a tartalmainkat az Amazon S3 által szolgáltatott felhő tárhelyekre.

A hangarchívum bővítése

Programvezető: Ryšavý Pál

Résztvevők: Konkoly László

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A Szlovákiai Magyar Adatbank bővítése projektum keretében rendszerezésre és feldolgozásra került az intézet archívumában megtalálható, az elmúlt 20 évben összegyűlt **oral history beszélgetések és interjúk**. A projektum eredményeként a Hangtár menüpont alatt létrejött egy különálló **kereshető internetes adatbázis**.

Harminc év helytörténeti cikkei a községi lapok hasábjain

Programvezető: Roncz Melinda

Munkatársak: Sebő Beáta, Vermes Annamária

Ütemterv: 2020.01.01.-2020.12.31.

A Bibliotheca Hungarica jelentős folyóiratgyűjteménnyel rendelkezik az 1990 utáni évekből, melynek nagyrészt a helyi községi lapok alkotják. A projekt első lépésében a helytörténeti cikkadatbázis szabályzatát dolgoztuk ki. Majd ez alapján összeállítottuk a folyóiratok listáját. A meglévő állományból 40 folyóiratot választottunk ki, amelyek 1990 után jelentek meg a

Csallóköz vagy Mátyusföld falvaiban. Márciustól megkezdődött a lapszámok leltárja, a cikkek módszeres átnézése, valamint tárgyszavazása. A meglévő számok cikkeinek bibliográfiai és tartalmi feltárásával párhuzamosan igyekeztünk beszerezni a még hiányzó lapszámokat is. A helytörténeti cikkek kiválogatása után a számítógépes feldolgozás következett a Huntéka könyvtári program segítségével. A projekt előkészítésénél jócskán alábecsültük a feldolgozandó cikkek számát, így a vállalt 2000 cikk helyett a helytörténeti cikkadatbázis az év végére több mint 9000 helytörténeti jelentőségű cikket tartalmaz. Az elkészült cikkadatbázis mindenki számára elérhető az adatbank.sk oldalon, valamint a könyvtár könyvkatalógusában.

Kapcsolódó publikációk:

Roncz Melinda: *Amikor a könyvtáros fát vág... a kutatókönyvtárból jelentik* 2021. január 28. <https://felvidek.ma/2021/01/amikor-a-konyvtaros-fat-vag-a-kutatokonyvtarbol-jelentik/>
(béva): *Helytörténeti adatbázist készített a somorjai Bibliotheca Hungarica*. Új Szó, 2021. január 30., 4. o.

Ivágyó, Turecká, Hodža-rabina, Esztéká... 100 év politikai, társadalmi és ökológiai változások hatásai Rudna földrajzi neveire és térhasználatára

Programvezető: L. Juhász Iлона

Ütemterv: 2020.01.01.-2020.12.31.

Rudna a Rozsnyói járásban található, nyelvhatáron fekvő egykori bányásztelepülés, amelynek nemzetiségi összetétele az elmúlt száz évben sokat változott, ez többek közt befolyásolta a lakosság körében több földrajzi név szlovák nyelvű változatának meghonosodását is. A kutatás során egyrészt ezt a folyamatot, valamint azt vizsgáltuk, hogyan hatott az impériumváltás, a gazdasági változások (pl. a helyi bányauzem megszűnése, illetve a szövetkezetesítés) az ökológiai változások (pl. erdősítések), valamint a társadalmi változások (rendszerváltás) a település térhasználatára. A projekt egyik fő célja a kül- és belterület helyneveinek és objektumainak dokumentálása, valamint ezek funkcióváltozásainak vizsgálata az évek során. Egy 2019-ben elkezdett kutatásról van szó, amelyet a pandémia miatt a terepmunkát elsősorban az adatközlőkkel felvett internetes és telefonos kapcsolat segítségével folytattunk az idén, illetve az eddigi eredmények feldolgozása folyt (a hangzóanyag szöveges leírása stb). A kutatás folytatása a jövőben mindenképpen szükséges, hogy elkészülhessen a tervezett monográfia erről a témáról.

Kassától Koscicéig – kutatás és digitalizáció

Programvezető: Simon Attila

Résztvevők: Bukovszky Iászló, Szeghy-Gayer Veronika, Szamák Mihály

Ütemterv: 2020. január – 2020 június: levéltári és sajtókutatás

2020. január – 2020 június: a feldolgozandó anyag digitalizálása

Molnár Miklós 6 kötetes kézírata a kassai államfordulatról igazi ritkaság. A projekt célja az volt, hogy az abban résztvevő kutatók feltárják Molnár Miklós életpályáját, a hatkötetes munka keletkezését és ezzel párhuzamosan a kassai államfordulat eseményeinek feltárásában is előrelépést érjenek el. A kutatás a COVID19 ellenére eredményesen lezajlott. A legfontosabb eredményt a Kassától Koscicéig több ezer oldalas anyagának digitalizálása illetve a kutatás eredményeit összegző kötet megjelentés jelenti.

Kapcsolódó publikációk:

Bukovszky László – Simon Attila – Szeghy-Gayer Veronika: Kassától Koscicéig. Molnár Miklós emlékkönyv. Fórum Kisebbségkutató intézet - Bölcsészettudományi Kutatóközpont. Somorja- Budapest, 2020.

A kollektivizáció formái – esetek a Duna mentén

Program kivitelezője: Vataščin Péter

Ütemterv: 2020.02.01 – 2020. 12. 31.

A projekt keretében két Duna menti falu, Ebed és Izsa példáján keresztül szeretnénk volna helyi szinten rálátást nyújtani az 50-es években lezajlott kollektivizálási folyamatra. Ehhez elsősorban mélyinterjúkat készítettünk az események még élő tanúival, egy-egy esetben archív anyagot is gyűjtöttünk, amelyek közül főként a korabeli fényképek képeznek figyelemreméltó, a szűkebb téma keretein is túlmutató forrásértéket. A koronavírus-járvány miatt a terepmunka kétszer is komoly nehézségekkel szembesült, mivel az idős beszélgetőtársak különösen veszélyeztetett korcsoportnak számítottak és számítanak a járvány alatt. Ennek hatására részben bővítettük a vizsgálat spektrumát, és elemeztük az Új Szó napilap első két évfolyamának releváns részeit, amelyekben számos adalék található a szlovákiai magyar nyelvterületre vonatkozóan, így a Duna mentére is. Ebben a témában már megjelent egy tanulmány az *Acta Ethnologica Danubiana* évkönyv 22. évfolyamában.

A gyűjtött anyag feldolgozása részben átcsúszott a 2021-es évre. A további eredményeket a Fórum Társadalomtudományi Szemlében és az *Acta Ethnologica Danubiana* évkönyvben publikáljuk majd.

Kapcsolódó publikációk:

„A mintagazdaságok tanítják, nevelik a falvak népét”. A kollektivizáció témája az Új Szó heti- és napilap első évfolyamában. *Acta Ethnologica Danubiana* 22 (2020), 179–193. p. ISBN 978-80-89978-16-8

Korszakalkotó történelmi fordulópontok és személyiségek a szlovákiai magyarok szemével

Programvezető: Lampl Zsuzsanna

Munkatársak: Mészáros Áron

Ütemterv: 2020. 3.1. – 2020. 12. 31.

A kutatás tárgya a történelmi emlékezet, vagyis hogyan vélekednek a szlovákiai magyarok az elmúlt 100 év történelmi fordulópontjairól és az ezekben szereplő magyar, szlovák, cseh és nemzetközi személyiségekről. A covid-járvány miatt, amikor személyes lekérdezést nem végezhattünk, az adatgyűjtés módosult. Online kérdőíves módszert alkalmaztunk, melynek során az online kérdőívet 400-an töltötték ki. Az online lekérdezés 2020 decemberében és 2021 januárjában zajlott.

A kutatás a fentebb említett történelmi események közül részletesebben foglalkozott az 1989-es rendszerváltás megítélésével, továbbá a választópolgárok jelenlegi politikai identitásának néhány vetületével.

Kapcsolódó publikációk:

Lampl Zsuzsanna: A szlovákiai magyarok politikai identitása 1989-1990-ben. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 239 p., ISBN 978-89978-15-1

Magyar—szlovák megbékélés

Programvezető: Öllös László

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A program azt vizsgálja, hogy a XXI. században milyen lehetőségei nyílnak a két nemzet megbékélésének, valamint milyen kapukat nyithatnak meg a megbékélés hívei. A kutatás a megbékélés folyamatának mind a szellemi, mind pedig a szervezeti és intézményes lehetőségeit veszi számba. A program a 2020-as esztendőben a nemzeti béke fogalmának tisztázásával próbálta lefedtetni azt az elvrendszert, amelyre épülhet a többi lépés. A kutatás külön vizsgálja a közös identitás lehetőségét valamint a közeledés új, XXI. századi lehetőségeit.

Kapcsolódó publikációk:

Öllös László: Nemzeti megbékélés. In Gyurgyák János (szerk): *Trianon 100 - Vérző Magyarország, Emlékező Magyarország 1-2.* Budapest, Osiris Kiadó, 2020. Emlékező Magyarország II. 316—327. p. ISBN 978-963- 276-405-4

László Öllös: Dilemmas der Mehrfachidentität. *Acta Ethnologica Danubiana 22.* - Komárom: Forum Minority Research Institute 2020, 195-203. p. ISBN 978-80-89978-16-8,

Nem mindennapi beszélgetések

Programvezető: Laczkó Sándor

Munkatársak: Kőrös Zoltán, Tuba Dániel, Fóti Dávid

Ütemterv: 2020. május 1 – 2020. december 31.

A kutatási program a Fórum Kisebbségkutató Intézet hosszútávú stratégiájának része. A 2020-ban 15 mélyinterjút rögzítettünk két professzionális kamerára. A program célja, hogy az 1925 és 1940 között született emberek visszaemlékezéseit rögzítse, archiválja és kutathatóvá tegye a következő generációk számára is. A videóinterjúkat terepmunka és aprólékos kutatás előzte meg, amelyet Kőrös Zoltán vezetett. A rögzített visszaemlékezők listája:

- Dobos Lászlóné Halász Éva – 1935 - Somorja
- Hlavatý József – 1932 - Vágsellye
- Juhász János – 1931 - Érsekújvár
- Matkovčik Antalné Szabó Anikó – 1928 - Érsekújvár
- Gombos Rudolf – 1921 - Nádszeg
- Almási Béla – 1935(?) - Nádszeg
- Bartalos László – 1942(?) - Nádszeg
- Kovács Kálmán – 1927 - Komárom
- Kovács Kálmánné Losonszki Irén – 1934 - Komárom
- Oláh Imrené Domonkos Ilona – 1936 - Komárom

Visszhang (válogatás):

„Ötvenszer le kellett írnom, hogy »többet nem beszélek magyarul«”. Dunszt.sk. 2020. december 17.
<https://dunszt.sk/2020/12/17/otvenszer-le-kellett-irnom-hogy-tobbet-nem-beszelek-magyarul/>

Diktafon után kamerára is rögzíti visszaemlékezőit a Fórum Kisebbségkutató Intézet. Új Szó, 2020. decemebr 17. <https://vasarnap.com/piheno/diktafon-utan-kamerara-is-rogziti-visszaemlekezoit-a-forum-kisebbsegkutato-intezet>

A szláv korridor és az 1919. évi párizsi békekonferencia

Programvezető: Popély Árpád

Résztevők: Popély Árpád

Ütemterv: 2020. január – 2020. december

Az első világháborút követő párizsi békekonferencián a csehszlovák delegáció által előterjesztett követelések egyike a csehszlovák és a délszláv állam területi összeköttetését biztosítani hivatott korridor, vagyis folyosó létrehozása volt. Mivel a korridor-terv részletes története a mai napig feltáratlan, a kutatás célja a kérdéskörnek a szakirodalom mellett levéltári kutatáson alapuló feldolgozása volt. A szláv korridornak a 19. század közepétől kezdődően egészen az 1919. évi békekonferenciáig számos tervezete született, s bár a korridor gondolatát nem utasította el a délszláv politika sem, fő szorgalmazói a cseh politikusok voltak. A csehszlovák békedelegáció szakértői által kidolgozott korridor-tervezeteket prágai Cseh Külügyi Levéltár fondjai őrzik. A korridor megvalósulása a szakértői anyagok szerint biztosította volna a csehszlovák állam adriai kijáratát, a magyarok és az osztrák-németek elszigetelését és a németek keleti irányú terjeszkedésének a megakadályozását. A győztes nagyhatalmak a tervet ennek ellenére, főleg a terület elsősorban német és magyar etnikai jellege miatt megalapozatlannak minősítették és elutasították.

Kapcsolódó publikációk:

Popély Árpád: „Szégyentelen és igazolhatatlan“. Adalékok a szláv korridor történetéhez. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* XXII. évf. (2020) 4. sz., 3–30. p.; ISSN 1335-4361

Popély Árpád: A szláv korridor terve. *Új Szó*, 2020. december 5. (73. évf.) 282. sz., 15–16. p.

Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetétele az 1950. évi népszámlálás községsoros adatai alapján

Programvezető: Gyurgyík László

Ütemterv: 2019. 6.1. – 2019. 12. 31.

A projekt keretében sor került Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetételére vonatkozó 1950. évi népszámlálás községsoros adatainak a feldolgozására. Az 1950. évi községsoros népszámlálási adatokat a statisztikai hivatal 6 kéziratjellegű belső kiadványa tartalmazza. 1950-ben Szlovákia területe 6 kerületre, 94 járásra, 3344 helységre tagolódott. Ezekben a belső kiadványokban községsorosan a következő nemzetiségek adatai találhatóak: szlovák, cseh, orosz, lengyel, német, magyar, egyéb. A felekezeti kategóriák a következők:

felekezeten kívüli, római-katolikus, evangélikusok összesen, ebből evangélikus, református, csehszlovák egyház, egyéb.

A feldolgozott adatokat nemzetiségi és felekezeti adatokat különböző szempontok szerint elemeztük, többek között a települések nagysága, a nemzetiségekhez és felekezetekhez tartozók száma és aránya szerint. A kutatás eredményei várhatólag 2021-ben egy monográfia keretében is megjelennek.

Kapcsolódó publikációk:

Gyurgyík László: Szlovákia lakosságának községsoros nemzetiségi összetétele az 1950. évi népszámlálás adatai alapján. In: Fórum Szemle 2020/3 107-128.o.

.Gyurgyík László: Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetétele az 1950. évi népszámlálás községsoros adatai alapján. In: Új Szó, Szalon 14. novembra 2020. str. 16.

Szlovákia településeinek adatbázisa

Programvezető: Konkoly László

Résztvevők: Laczkó Sándor

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A **2020-es** évben a Szlovákiai Magyar Adatbank bővítése projektum keretében feldolgozásra kerültek az eddig hiányzó **1970-es és 1980-as** népszámlálási adatok, valamint elkezdődött a települések **tájegységi besorolása**.

A Szlovákiai Magyar Adatbank bővítése

Programvezető: Konkoly László

Munkatársak: Ryšavý Pál

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A kutatás fő célja 2016-ban létrehozott településszintű adatbázist és az eddig hiányzó **1970-es és 1980-as** népszámlálási adatokkal majdnem teljessé tenni a mai Szlovákia területén 1880 és 2011 között létező összes település népesedési, nemzetiségi adatait. Az adatbázis bővítés után végigkövethetők a szlovákiai települések **közigazgatási demográfiai változásai**. Egy helyen találhatjuk továbbá a településre vonatkozó alapadatokat és az adatbankban található településhez kapcsolódó egyéb információkat (rendezvényeket, lexikon szócikkeket, intézményeket, stb....). A kutatás eredményeképpen újabb fontos egységgel járultunk hozzá ehhez az egyedülálló adatbázishoz, amely már jelenleg is további demográfiai, történelmi, társadalmi kutatások fontos forrásbázisa.

A projekt további célja az intézet archívumában megtalálható, az elmúlt 20 évben összegyűlt oral history beszélgetések és interjúk rendszerezése és feldolgozása volt, valamint egy kereshető internetes adatbázis kialakítása.

A szlovákiai magyarok kulturális örökségének digitalizálása

Programvezető: Simon Attila

Résztvevők: Roncz Melinda, Konkoly László, Szamák Mihály, Ryšavý Pál, Tuba Dániel, Öllös László, Végh László

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A projekt fő célja a szlovákiai magyar közösség kulturális örökségének továbbörökítése a következő generációk számára. Ennek a célnak az érdekében digitalizáljuk és tesszük a nagyközönség számára elérhetővé azokat az értékeket, amelyeket a magyar közösség az 1989 előtti Csehszlovákiában kitermelt. Ez egyaránt jelenti a szlovákiai magyar írásbeli, képi és szóbeli kultúra digitalizálását, megőrzését és közzétételét.

A 2020-es idejében is folytattuk a szlovákiai magyar közösség kulturális örökségének a digitalizálását, feldolgozását és széleskörű közzétételét az interneten. A digitalizálás keretén belül sor került a Kazinczy Könyv- és Lapkiadó Szövetkezet kiadásában megjelent **Magyar Írás szépirodalmi és kritikai folyóirat** (1932–1937) digitalizálására.

A projektum eredményeként több mint **6.000 oldalnyi** új digitalizált folyóirat került fel a Szlovákiai Magyar Adatbankra, ahol a korábbi tartalmak mellett ez is nyilvánosan kereshető és hozzáférhető bárki számára. (<http://adatbank.sk>, <http://leveltar.adatbank.sk>)

Szlovákiai magyar vonatkozású rendezvények adatbázisa

Programvezető: Konkoly László

Résztvevők: Szamák Mihály

Ütemterv: 2020. 1.1. – 2020. 12. 31.

A rendezvénynaplár évről évre gyarapodik. Az utóbbi években 200–300 körül mozog az összegyűjtött rendezvények száma éves szinten. A 2020-as évben a járványhelyzet miatt sajnos szinte minden rendezvény meghiúsult. Gyarapodás 2020-ban: **230 drb.** Gyarapodás a Szlovákiai Magyar Adatbank portáljához csatlakozó további szervezetek (partnerintézmények) rendezvényeinél 2020-ban: **40 drb.**

Szociológiai forrásanyagok a szlovákiai magyarok kutatásához – I. rész

Programvezető: Lampl Zsuzsanna

Munkatársak: -

Ütemterv: 2020. január 1. – 2020. december 31.

A kutatás a szlovákiai magyarokról szóló eddigi szociológiai kutatások (elsősorban a szerző csaknem 70 kutatása) témakörök szerinti kategorizálásával, pontos leírásával, és a fő eredmények olyan táblázatokban, grafikonokban való megjelenítésével foglalkozik, amelyek forrásként szolgálhatnak bármely, a szlovákiai magyarokra fókuszáló társadalomtudományi kutatáshoz. 2020-ban három kutatást sikerült ily módon feldolgozni.

A temetkezési kultúra változásai Szilicén és Borzován és Párkányban és a temetők komplex dokumentálása – II. rész

Programvezető: L. Juhász Ilona

Munkatársak: Baranyovics Borisz

Ütemterv: 2020.5.1. – 2020.12.31.

Helyszín: Szilice, Borzova és Párkány

A 2020-ban megvalósult kutatás a 2019-ben elkezdett projektum befejezése volt, amely két részkutatásból állt:

Elkészült Párkány valamennyi temetőjének komplex dokumentálása (valamennyi sír lefényképezése, a feliratok betűhív leírása és térkép készítése), amelyet külső munkatársunk, Baranyovics Borisz végzett. 2019-ben a belvárosban található régi, valamint a szovjet temető, 2020-ban pedig a városon kívül fekvő köztemető dokumentációja készült el. E projektumot megelőző időszakban ugyancsak Baranyovics Borisz dokumentálta a zsidó temetőt is, tehát mára valamennyi párkányi temető dokumentációja a birtokunkban van. A közeljövőben egy összegző, elemző munka elvégzését, valamint e gazdag és egyedülálló anyag publikálását is tervezzük valamilyen formában.

A Rozsnyói járásban található két zsáktelepülés, Szilice és Borzova a temetőinek komplex dokumentálásán kívül a temetkezési és temetőkultúra változásainak, valamint a halálhoz kapcsolódó hiedelmek kutatására is sor került a különféle korosztályt képviselő adatközlők körében. 2020-ban a 2019-ben elkészült dokumentáció ellenőrzésére és a változások feljegyzésére került sor, valamint folytatódott a gyűjtés mindkét település lakosainak körében. Ezután került sor a hangzóanyag szöveges lejegyzésére, amely alapján 2021-ben az anyag rendszerezését követően elkezdődik az eredményeket összegző monográfia írása, ugyanolyan szempontok szerint, mint az Etnológiai Központ Lokális és regionális monográfiák sorozatában 2002-ben megjelent Rudna I. kötet esetében.

Tózsér Árpád személyi bibliográfiájának frissítése és bővítése

Programvezető: Sebő Beáta

Munkatársak: Roncz Melinda

Ütemterv: 2020.01.01.-2020.12.31.

Tózsér Árpád 2020-ban ünnepelte 85. születésnapját. Ennek kapcsán került sor a Szlovákiai Magyar Adatbank oldalán található személyi bibliográfiájának kiegészítésére, valamint a már meglévő 1745 tétel besorolásának pontosítására, bibliográfiai adatainak leellenőrzésére. A tavalyi évben az adatbázis több mint 200 új tétellel bővült. A személyi bibliográfia elérhetősége: <https://adatbank.sk/bibliografia-kategoriak/tozser-arpad-szemelyi-bibliografija/>

Könyvtárak, dokumentáció és archiválás

Bibliotheca Hungarica

Folyamatos működés, szolgáltatások – dokumentációs tevékenység

Programvezető: Roncz Melinda

Munkatársak: Sebő Beáta, Vermes Annamária

Partnerintézmények: Szlovákiai magyar kiadók

Kutatókönyvtár tevékenysége

Kapcsolattartás a szlovákiai kiadókkal, tankönyvek, évkönyvek beszerzése; kapcsolat fenntartása Szlovákia magyarlakta területeinek könyvtáraival és magyarországi könyvtárakkal (Országos Széchényi Könyvtár, Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér), valamint Szlovákia magyarlakta területeinek önkormányzataival.

A könyvtár fő gyűjtőkörébe tartozó, Szlovákiában megjelenő magyar nyelvű kiadványok beszerzése és feldolgozása, valamint a kézikönyvtár rendezése és számítógépes feldolgozása a Huntéka könyvtári program segítségével.

A dokumentációs tevékenységen kívül közhasznú információs szolgáltatás: számítógép-, szkener- és internethasználat, fénymásolási lehetőség kutatóink számára. Egyéni kérésre különböző irodalomjegyzékek, helytörténeti bibliográfiák, repertóriumok összeállítása, valamint a könyvtár termeiben a kutatók szabadon elérhetik az Arcanum Digitális Tudástárat és egyéb digitális tartalmakat is.

A könyvtár a kutatók igényei szerint, személyesen, de akár e-mailen, telefonon, faxon is nyújt információt, küldi a kért dokumentumokat. Információkat szolgáltat a szlovákiai magyar, de a magyarországi, a határon túli magyarság ügyeivel foglalkozó intézményeknek is.

A kiadóktól, illetve magánkézből a könyvtárba kerülő könyveket folyamatosan vezetik be a gyarapodási jegyzékbe, sorolják be a gyűjteményükbe a Huntéka könyvtári program segítségével. A 2020-as évben több mint 1300 rekorddal bővült a könyvtár állománya. Bizonyos könyvek esetében az analitikák is feldolgozásra kerültek.

A könyvkatalógus online elérhetősége: <https://forum.opac3.monguz.hu/>.

Annak ellenére, hogy idén a könyvtárnak a járványügyi intézkedések miatt több hétre be kellett zárnia, a Bibliotheca Hungaricának 75 kutatója volt, akik közül többen többször is igénybe vették szolgáltatásait. A kutatók sok esetben e-mailben, telefonon vagy a közösségi média segítségével vették igénybe a könyvtár szolgáltatásait.

2020-ban a Bibliotheca Hungarica továbbra is kedvezményezettje volt a Márai-programnak, amelynek köszönhetően az idei évben 24 kötettel gyarapodott az állomány. A nyár folyamán könyvtárba került a Pozsonyi Magyar Intézet könyvtárának egy része (255 tétel), augusztusban Morvay Péter hagyatékának egy része érkezett ide (17 banános doboz), valamint Varga Sándor kb. 25 doboznyi könyvet és folyóiratot adományozott gyűjteménynek. A felsoroltakon kívül még több kisebb könyvadomány, könyvtári cserepéldány és hagyatéki gyűjtemény érkezett, amelyek feldolgozása folyamatosan történik.

A szakkönyvtár figyelemre méltó hagyatéki gyűjteménnyel rendelkezik. 2020-ban az állományban található Turczel Lajos hagyatéka és Janics Kálmán hagyatéka leltárjára került sor, valamint Zalabai Zsigmond hagyatéka egészült ki több mint 300 kötettel, amelyek között több értékes dedikált példány is található.

A Bibliotheca Hungaricában az évek során összegyűlt fölőspéldányokból az idei évben 3 banános doboznyi adománnyal segítette a Grendel-olvasósarok létrejöttét, és 6 banános doboznyi könyvet a Zétényi Könyvtár létrehozására adományozott.

Folyóirattár

Programvezető: Roncz Melinda

Munkatársak: Sebő Beáta, Vermes Annamária

A Bibliotheca Hungarica folyamatosan egészíti ki a szlovákiai magyar folyóirat-gyűjteményét. Célja a kurrens periodikák új számainak, valamint a hagyatékokból, ajándékokból beérkező régebbi folyóiratoknak a feldolgozása és archiválása. Folyamatosan szerzik be az eddig hiányzó számokat is. Személyesen, telefonon vagy e-mailben tartják a kapcsolatot a folyóiratok szerkesztőseivel. Jelenleg mintegy 200 fajta folyóirat van az 1918–1945 közötti időszakból, és több mint 500 fajta folyóirat van a gyűjteményben az 1945 utáni időszakból.

Ezekon kívül megtalálhatók még a Szlovákiában élő más kisebbségek (15 fajta) folyóiratainak egyes számai, szlovák nyelvű folyóiratok (42 fajta), valamint külföldön megjelenő magyar nyelvű lapok (130) ide került számai. Ez évben is feladatuknak tekintik a kurrens lapok beszerzését, feldolgozását, archiválását, a régebbi lapszámok felkutatását és a kutatók rendelkezésére bocsátását. Tovább aktualizálják a meglévő adatbázisaikat, amelyek az Intézet honlapján is elérhetőek. Január hónapban archiválták és feldolgozták a tavalyi év folyamán ide került folyóiratok, periodikák adatait. A kibővült lista hozzáférhető a Bibliotheca Hungaricában, illetve online: <https://adatbank.sk/gyujtemeny-kategoriak/folyoirattar/>.

A 2015-ben megkezdett cikkadatbázis bővítése idén is folytatódott. Jelenleg a Huntéka könyvtári program olvasói felületén több mint 10 000 megjelent cikk bibliográfiai adatai olvashatók, köszönhetően annak, hogy 2020-ban megkezdődött a szlovákiai magyar helyi községi lapok (csallóközi és mátyusföldi) helytörténeti vonatkozású cikkeinek feldolgozása.

Fotóarchívum, CD-, DVD- és videogyűjtemény

Programvezető: Roncz Melinda

Munkatársak: Sebő Beáta, Vermes Annamária

A Bibliotheca Hungarica fotóarchívuma ismert sajtófotósok munkáiból jelenleg több mint 110 000 fényképet tartalmaz. A könyvtár fotóarchívumát programszerűen gyarapítja a felvidéki magyar műemlékek és emlékhelyek jelenlegi állapotát ábrázoló képek dokumentálásával is. Jelentős állományt képvisel az egyre bővülő CD-, DVD- és video gyűjtemény is, amelyek feldolgozása a Huntéka segítségével történik, és a kutatók számára hozzáférhető és kereshető az online katalógus segítségével, idén megvalósult ezen állományok leltárja is. A CD- és DVD gyűjtemény online elérhetősége: <https://forum.opac3.monguz.hu/results/-/results/shared/31776c2a-94b1-46ca-80aa-132891ae99af>

A videogyűjtemény online elérhetősége: <https://forum.opac3.monguz.hu/results/-/results/shared/daeff96e-08ea-467d-811e-c62ad20cb8d2>

Folyamatosan viszik be a jegyzékükbe a beérkezett fényképeket, dokumentumokat, amelyek a szlovákiai magyarok kulturális, társadalmi életét dokumentálják. Ennek a fotógyűjteménynek egy reprezentatív állománya a Szlovákiai Magyar Adatbank oldalán megtalálható Fotóarchívumban online is elérhető: <https://adatbank.sk/kep-hang/fotoarchivum/>.

Szakedolgozatok gyűjteménye

A szolgáltatásaikat igénybe vevő kutatók szakdolgozataival folyamatosan bővülő állomány archiválása és adatainak feldolgozása a Huntéka program segítségével történik. A lista online elérhetősége: <https://forum.opac3.monguz.hu/results/-/results/shared/b4960b56-6bea-479b-89f8-d6352c35e055>

Szlovákiai Magyar Levéltár

Programvezető: Végh László

Munkatársak: Kőrös Zoltán

A Fórum Kisebbségkutató Intézet levéltára a szlovákiai magyarság életével kapcsolatos levéltári dokumentumokat, a szlovákiai magyar politikai pártok, társadalmi, kulturális és egyéb szervezetek és intézmények iratanyagait, közéleti személyiségek, írók, művészek levelezését, hagyatékát stb. tartalmazza.

2019 folyamán a Csemadok iratainak 1976 és 1989 közötti járási és helyi bizottságainak anyagait dolgoztuk fel.

Tuba Gyöngyvér folytatta a kisnyomtatványok feldolgozását és a regesztumok rendszerbe vitelét. A levéltárunk iratanyaga is bővült, ebben az összefüggésben említésre méltó Dobos László kisebb mennyiségű iratanyaga, tovább bővült a kisnyomtatvány-, illetve plakátgyűjteményünk is, nem beszélve további kisebb kiterjedésű anyagról.

2019-ben 15 kutató látogatott el a levéltárunkba, a legtöbbet kutatott anyagok közé ismét a Csemadok levéltára tartozott.

Eddig elkészült leltári jegyzékek:

Személyi hagyatékok és iratgyűjtemények

- Arany A. László hagyatéka*
- Győry Dezső hagyatéka*
- Szalatnai Rezső hagyatéka*
- Ungváry Ferenc hagyatéka*
- Gyönyör József hagyatéka*
- Turczel Lajos hagyatéka (levelezések)*
- Szabó Rezső iratai*
- Varga Sándor iratai*
- Kulturális szervezetek iratai – Csemadok:
- A CSEMADOK KB elnökségi üléseinek jegyzőkönyvei – (1948–2000)*
- A CSEMADOK országos közgyűlései
- Csemadok alapszervezetek története és helytörténeti tanulmányok
- Szervezeti értesítők
- Propaganda az 50-es, 60-as évekből
- Történeti tanulmányok
- Táncgyűttesek és táncmozgalom
- Táncdalfesztiválok
- Táborok
- Színjátás
- Színművek és irodalmi műsorok szövegeknyvei

- Névsorok
- Jókai Napok
- Járási konferenciák
- Nemzetközi hadigondozott alapítvány (1993–1994)
- Gombaszögi Országos Kulturális Ünnepe
- Fesztiválok
- Fábry Napok
- Előadói segédanyagok
- CSMTKE
- Vetélkedők

Pártok iratai

- FMK
- MPP
- Együttélés
 - Alakuló közgyűlés (1989)
 - Alapító kongresszus (1990)

Gyűjtemények

Kisnyomtatványok

A Bibliotheca Hungarica gyűjteményében találhatóak színházak műsorfüzetei, meghívók és értesítők különböző kulturális eseményekről (pl. Dunamenti Tavasz, Gombaszög Országos Dal- és Táncünnepe, Zselízi Országos Népművészeti Fesztivál, Czuczor Gergely-napok, Kazinczy Nyelvművelő Napok, Kodály-napok, Tavasz szél vizet áraszt, Jókai-napok, Vámbéry Polgári Társulás rendezvényei stb.). A feldolgozott kisnyomtatványok száma eléri a 6 144 darabot.*

Képzőművészeti kiállítások katalógusai

A könyvtár gyűjteményében találhatóak képzőművészeti kiállításokról szóló katalógusok (pl. Duna Menti Múzeum, Csallóközi Múzeum, Kortárs Magyar Galéria, Nógrádi Galéria stb.).*

Plakátok

A Bibliotheca Hungarica plakátgyűjteménye felöleli a szlovákiai magyarság szellemi-művészeti életével kapcsolatos dokumentumokat.*

* az interneten jelenleg elérhető jegyzékek

Etnológiai Központ

Néprajzi könyvtár (Bibliotheca Ethnologica)

Felelős: L. Juhász Ilona, Lízka József, Vataščin Péter

Az Etnológiai Központ könyvtára 2020-ban a korábbi évekhez képest nagyobb arányban, összesen 508 kötettel bővült. Az új könyvtári példányok között egyaránt vannak régi és új példányok is. Kiemelendő, hogy több német (Rheinisch-westfälische Zeitschrift für Volkskunde, Schweizerisches Archiv für Volkskunde, Rheinisches Jahrbuch für Volkskunde, Zeitschrift für

Balkanologie), szlovák (Slovenský národopis) és magyar (Ethnographia, Néprajzi Értesítő, Tabula stb.) nyelvű szakperiodikai sorozattal is bővült a gyűjtemény.

Év végén 9276 leltározott kiadvány alkotta a könyvtár állományát. A Bibliotheca Ethnologica-ban 2020-ban a járványhelyzet miatt alig fordult meg kutató vagy érdeklődő.

Néprajzi adattár

Felelős: L. Juhász Ilona, Liszka József, Vataščin Péter

Az Etnológiai Központ gyűjteménye. Az adattár egyrészt kéziratos, jórészt közöletlen néprajzi gyűjtésekből áll Dél-Szlovákia magyarok lakta területéről. Másrészt benne foglaltatik a (Cseh)Szlovákiai Magyar Néprajzi Társaság 1989–1999 közötti tevékenységének teljes dokumentációja (levelezés, jegyzőkönyvek, programok stb.). A gyűjtemény 1 099 beletározott tételben mintegy 20 ezer lapnyi szöveget tartalmaz.* 2020-ban tovább folyt az időközben gyűjtött anyagok rendezése, illetve az adattári anyag jegyzékének interneten történő további megjelenítésének az előkészítése is folytatódott. 2020-ban a járványhelyzet miatt alig fordult meg kutató vagy érdeklődő.

* az interneten jelenleg részben elérhető jegyzék

A Szakrális Kisemlék Archívum

Felelős: Liszka József

Résztevők: L. Juhász Ilona, Vataščin Péter

2020-ban tovább folytatódott az 1997-ben, a Kárpát-medencében elsőként megalapított, s a maga nemében azóta is legjelentősebb adatbázis, a Szakrális Kisemlék Archívum korábbi folyamatos fejlesztésére a járványhelyzet miatt csak kevés lehetőség adódott (első sorban Nagykürtös környékén végzett terepmunkák révén), folytatódott a kompletizálás, és egy monografikus áttekintés előkészítése.

Temetődokumentáció

Felelős: L. Juhász Ilona

Az adatbázis 2020-ban a szilicei és borzovai temetők (L. Juhász Ilona) teljes, valamint a párkányi régi és új, valamint a szovjet katonai temető (Baranyovics Borisz) komplex dokumentációjával bővül (részletesebb leírását lásd az aktuális projekteknel).

Digitalizálás, internet, adatbázisok

Szlovákiai Magyar Adatbank

Felelős: Konkoly László

Munkatársak: Laczkó Sándor, Tuba Dániel, Szamák Mihály, Ryšavý Pál

Partnerintézmények: Arcanum (Budapest), Szlovákiai Magyar Művelődési Intézet (Dunaszerdahely), Élő Hagyomány PT (Fülek), eNiton Enterprises, s.r.o.

A Fórum Kisebbségkutató Intézet évek óta dolgozik a könyvtári és levéltári anyagai digitalizálásán, illetve azok internetes megjelenítésén. A program célja a szlovákiai magyarokra vonatkozó történeti, kulturális és társadalmi információk rendszerezett gyűjtése, feldolgozása, szolgáltatása (bibliográfiák, lexikonok, statisztikák, helységnévtárak, térképek, kronológiák, digitalizál könyvek és folyóiratok, vendég honlapok, kutatási adatbázisok, intézményi kataszterek, irodalmi adattár, folyóiratok, tematikus társadalomtudományi kutatási blokkok, fotótár, linktár stb.) és az internetes megjelenítés segítségével ezekhez a kulturális értékekhez való széles körű hozzáférés biztosítása. A portál első verziója 2007 decemberétől indult, azóta többször átdolgozásra került. A jelenlegi verzió 2019 decemberétől üzemel. Az **Adatbank** egy önálló webcímen érhető el: <http://adatbank.sk>, amelyhez kapcsolódva időközben létrejött több szubdomén is (pl. rendezvények.adatbank.sk, telepulesek.adatbank.sk stb.). Jelenleg is egy WordPress Multisite motor alatt fut az összes intézeti honlap, kiegészülve néhány partnerintézmény honlapjával együtt. A Multisite telepítés segítségével könnyen megoldható az egyes honlapok közötti adatcsere, amely biztosítja az adatok Adatbankba való integrálását. A WordPress felhasználóbarát adminisztrációs felületén keresztül on-line szerkeszthető és bővíthető minden tartalom.

Az adatbank jelenlegi szerkezeti felépítése:

1. Tudástár
 - a. Kronológia 1918-tól napjainkig
 - b. A (cseh)szlovákiai magyarok lexikona 1918-tól
2. Gyűjtemények
 - a. Könyvtári gyűjtemények
 - i. CD gyűjtemények
 - ii. Szakdolgozatok
 - iii. Videókazetták
 - iv. Folyóirattár
 - v. Gramma Könyvtár
 - vi. Csemadok Könyvtár
 - b. Hagyatékok
 - i. Dobos László könyvhagyatéka
 - ii. Id. Tuba Lajos könyvhagyatéka
 - iii. Jakab István könyvhagyatéka
 - iv. Szalatnai Rezső könyvhagyatéka
 - v. Vigh Károly könyvhagyatéka
 - vi. Arany A. László hagyatéka
 - vii. Gyönyör József iratai

- viii. Gyóri Dezső hagyatéka
 - ix. Szabó Rezső iratai
 - x. Szalatnai Rezső hagyatéka
 - xi. Turczel Lajos levelezése
 - xii. Ungváry Ferenc hagyatéka
 - xiii. Varga Sándor iratai
 - xiv. Zalabai Zsigmond könyvhagyatéka
 - c. Tematikus gyűjtemények
 - i. Képzőművészeti katalógusok
 - ii. Kisnyomtatványok
 - iii. Naptárak
 - iv. Plakátok
 - v. Néprajzi adattár
3. Könyvtár
- a. Bibliográfiák
 - i. A szlovákiai magyarok történetének válogatott bibliográfiája (1990–2008)
 - ii. Szlovákiai magyar néprajzi bibliográfia
 - iii. Arany A. László bibliográfiája
 - iv. Csallóközről szóló irodalom bibliográfiája
 - v. Az 1990 után megjelent helytörténeti irodalom bibliográfiája
 - vi. Gyönyör József bibliográfiája
 - vii. Szalatnai Rezső hagyatékának válogatott bibliográfiája
 - viii. Szlovákiai magyar református vonatkozású könyvek válogatott bibliográfiája (1990–2007)
 - ix. Tózsér Árpád személyi bibliográfiája
 - x. Turczel Lajos személyi bibliográfiája
 - xi. Vajkai Miklós bibliográfiája
 - xii. Zalabai Zsigmond személyi bibliográfiája
 - b. Repertóriumok
 - i. A Hét (1986–1992) évfolyamának repertórium
 - ii. Fórum Társadalomtudományi Szemle I-X (1999-2008) évfolyamának repertórium
 - iii. Magyar Figyelő repertórium
 - iv. Az Új Élet (1932–1944) évfolyamának repertórium
 - c. Könyvtárkatalógusok
 - i. Bibliotheca Hungarica
 - ii. Etnológiai Központ
 - iii. Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár
4. Levéltár
- a. CSEMADOK – Szlovákiai Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetség
 - b. Együttélés Politikai Mozgalom
 - c. MPP – Magyar Polgári Párt
5. Kép–Hang
- a. Képeslaparchívum
 - b. Fotóarchívum
 - i. Digitális Emlékezet ([digitálisemlekezet.eu](http://digitalisemlekezet.eu))
 - ii. Az Adatbank fotóarchívuma
 - iii. Az Fórum Kisebbségkutató Intézet fotóarchívuma

- iv. Az Etnológiai Központ DIA gyűjteménye
 - v. Emlékművek – emlékhelyek – vizuális nyelvhasználat
 - vi. Sociophoto 2012 díjnyertes fotói
 - c. Hangarchívum
 - i. Konferenciák, rendezvények hangfelvételei
 - ii. Rádiós beszélgetések közéleti személyiségekkel
 - iii. Nyelvjárás gyűjtések
 - iv. Felmérések, közvéleménykutatások
 - v. Életútinterjúk, Oral History beszélgetések
 - d. Film- és videoarchívum
 - i. Fórum Filmek (film.foruminst.sk)
 - ii. A Fórum Intézet YouTube csatornája
 - iii. 1956 – Az elfelejtett forradalom [4K] – A dokumentumfilm [HU/SK SUB]
 - iv. Nyugati Fogságban (A dokumentumfilm) – HU/SK SUB
 - v. MUSZKAFÖLDÖN – Rövidített, 50 perces változat / SK SUB
6. Digitális Levéltár
- a. Dokumentumok és digitális levéltár
 - i. Vegyes iratok a szlovákiai magyarok két háború közötti történetéhez
 - ii. Iratok a Kárpátaljai Magyarország Történetéhez 1918–1944
 - iii. Dokumentumok az Országos Keresztényszocialista Párt történetéhez 1919–1936
 - iv. Iratok a Felvidék visszacsatolásának időszakából (1938–1945)
 - v. A szlovák állam időszakának dokumentumai (1939–1945)
 - vi. A Csemadok tagság központi nyilvántartási jegyzéke 1949–1952
 - vii. A lakosságcsere keretében magyarországi áttelepítésre kijelölt szlovákiai magyarok névjegyzékei (1946)
 - viii. Iratok a szlovákiai magyarok jogfosztottságának időszakából (1945–1948)
 - ix. Iratok a csehszlovákiai magyarság 1948–1956 közötti történetéhez I.
 - x. Az 1956-os forradalom felvidéki visszhangjával kapcsolatos iratok
 - xi. 1968 és a csehszlovákiai magyarság
 - xii. A málenkij robottal kapcsolatos iratanyag
 - xiii. A rendszerváltás évei dokumentumokban
 - xiv. MPP (Független Magyar Kezdeményezés/Magyar Polgári Párt)
 - xv. ŠTB-ügynökök listája
 - xvi. Egyéni hagyatékok, kéziratos anyagok
 - b. Kisebbségeket érintő jogszabályok

- iii. Szlovákiai magyar irodalomtörténet
- iv. Néprajzi és történelmi munkák
- v. Új mindenes gyűjtemény 1980–1993
- c. Digitalizált tartalom
 - i. Kisnyomtatványok
 - ii. Szakrális Kisemlék Archívum
 - iii. Fábry Zoltán levelezése
 - iv. Digitalizált évkönyvek
- d. Digitális tartalom
 - i. Regionális lapok
- 8. Települések (Szlovákia települései)
 - a. Népszámlálási és települési adatok 1880 és 2011 között
 - b. Települések közigazgatási hovatartozása 1880 és 2011 között
 - c. Felvidéki település-mustra (SZMMI adatbázis)
- 9. Intézmények, szervezetek
 - a. Községi hivatalok
 - b. Csemadok alapszervezetek és területi választmányok
 - c. Csemadok művészeti együttesek
 - d. Népművészeti együttesek
 - e. Könnyűzenei együttesek
 - f. Kézművesek Adatbázisa
- 10. Rendezvények

Digitális Emlékezet (Szlovákiai Magyar Fotóbank – digitalisemlekezet.eu)

Felelős: Konkoly László, Simon Attila, Tuba Dániel, Ryšavý Pál

A projektum célja az, hogy archív fotók által mutassuk be a felvidéki magyar közösség elmúlt 100 évét, Dél-Szlovákia térségének az átalakulását, az itt élők hétköznapjait, ünnepeit, a mindennapok történetét. Ennek elérése céljából az intézet egy digitális fotó- és képeslapgyűjteményt (fotók, negatívok és diaképek) alakított ki, amely egy külön honlapon érhető el az érdeklődők számára Szlovákiai Magyar Fotóbank (digitalisemlekezet.eu) néven. Az egész éves tevékenység magában foglalja a további terepkutatást, digitalizálást, katalogizálást és a képi anyag nyilvános megjelenését az interneten.

A gyűjteményben az adott évszámra kattintva, illetve a keresőmezőbe beírt településnévvel vagy szabadszavas kereséssel lehet böngészni, keresni. Az oldalra felkerült fotók zöme gyűjtőktől és magánszemélyektől származik, illetve a Fórum Kisebbségkutató Intézet gyűjteményéből kerültek ki, az adott fotó tulajdonosának engedélyével, ingyenesen tölthetők le.

A fotóarchívum folyamatosan bővül, s továbbra is szívesen vesszük további gyűjtők és magánszemélyek jelentkezését, akik képeiket felajánlják a szlovákiai magyarok digitális emlékezetének a részére. A honlapon lehetőség van fotók egyéni feltöltésére és adatolására is.

A Fórum Kisebbségkutató Intézet (Bibliotheca Hungarica, Etnológiai Központ) levéltárában hatalmas mennyiségű digitális fotó-, fotó-, dia- és negatívgyűjtemény található, amely sok éves gyűjtőmunka eredménye. A gyűjtemény részét képezi több híres fotós és közéleti személyiség

(Prandl Sándor, Lipcsei György, Arany A. László, Gyökeres György stb.) teljes hagyatéka, ezenkívül több intézet és civil szervezet fotógyűjteménye (Fórum Intézet, Etnológiai Központ – Néprajzi fotótár, Etnológiai Központ – Szakrális Kisemlék Archívum, Csemadok, Szóttos Kamara Néptáncgyűttes, KAFEDIK, Zoboralja.sk, Somorja Város), valamint jelenkori fotósok közéleti, politikai és kulturális fotói (Somogyi Tibor, Kiss Gábor, Görföl Jenő, Takács András, stb.). Ennek az anyagnak a rendszerezése és feldolgozása már évek óta folyamatban van.

A feldolgozott gyűjtemény felosztása:

- Levéltári gyűjtemény: (11 609 db)
- A Fórum Kisebbségkutató Intézet fotóarchívuma: (3 301 db)
- Az Etnológiai Központ diakép-gyűjteménye: (4 258 db)
- Emlékművek – emlékhelyek – vizuális nyelvhasználat: (8 563 db)
- Sociophoto 2012 díjnyertes fotói: (30 db)

Szlovákiai magyar vonatkozású rendezvények adatbázisa

Felelős: Szamák Mihály, Konkoly László

2003-tól kezdődően gyűjtünk minden olyan magyar vonatkozású rendezvénnyel kapcsolatos információt, szórólapot vagy plakátot, amely internetes oldalon vagy e-mail formájában is megjelent. Ez a munka hozzá tartozik ahhoz a gyűjtő- és dokumentációs tevékenységhez, amelyet a Bibliotheca Hungarica vállalt fel. Manapság a rendezvények interneten történő hirdetése jelentős mértékben előtérbe került. Viszont a legtöbb ilyen jellegű publikáció idővel elveszik. Ezért tartjuk fontosnak ezek egy helyen való gyűjtését. Nemcsak a dokumentálás szempontjából, hanem aktuális információértékük miatt is.

A rendezvénynaptár évről évre gyarapodik. A 2009-es évben elértük a havi 400-500 bejegyzést, az utóbbi években 200-300 körül mozog az összegyűjtött rendezvények száma.

Gyarapodás: 2005-ben 1 408 db, 2006-ban 1 678 db, 2007-ben 1 198 db, 2008-ban 3 004 db, 2009-ben 5 769 db, 2010-ben 3 500 db, 2011-ben 3 290 db, 2012-ben 1 059 db, 2013-ban 807 db, 2014-ben 1 635 db, 2015-ben 1 733 db, 2016-ban 638 db, 2017-ben 1549 db, 2018-ban 1552 db, 2019-ben 1245 db, 2020-ban 230 db.

A 2009-es évtől a rendezvényarchívum elérhető XML formátumban is.

Az internetes adatbázis a Fórum Kisebbségkutató Intézet által gyűjtött rendezvényeken kívül tartalmazza a Szlovákiai Magyar Adatbank portáljához csatlakozó további szervezetek (partnerintézmények) rendezvényeit is (Csemadok, Zoboralja.sk, Somorja Város, Rozsnyovidek.sk, Kulturahont.sk, Elohagyomány.sk).

Gyarapodás: 2015-ben 709 db, 2016-ban 2 933 db, 2017-ben 1291 db, 2018-ban 1421 db, 2019-ben 735 db, 2020-ban 40 db.

Képeslapgyűjtemény

Felelős: Végh László, Konkoly László

A levéltár fontos részét képezi a mintegy 5 000 régi és mai képeslap. Szlovákiai képeslap-börzéken és magánygyűjtőktől beszerezve folyamatosan bővül a gyűjtemény, amely elsősorban a Szlovákia magyarlakta városai és községei állapotának 1918 utáni változásait dokumentálja. Külön jelentőséggel bírnak a Szlovákia területén található magyar vonatkozású műemlékeket, történelmi emlékhelyeket (honvédszobrok, Kossuth-szobor, Petőfi-szobor, felvidéki emlékhelyek, millenniumi emlékszobrok) ábrázoló képeslapok. A helytörténeti kutatás szempontjából fontos dokumentáció az ez idáig mintegy 100 szlovákiai városról és községről található gyűjtemény.

Hangarchívum

Felelős: Ryšavý Pál

A hangarchívum tartalmazza a Fórum Kisebbségkutató Intézet rendezvényein (konferenciákon, könyvbemutatókon, szakmai beszélgetéseken) készült hangfelvételeket, továbbá az Intézet által készített „Oral History” interjúkat, különböző projektumok kapcsán készített felmérések hanganyagait, a Szlovák Rádió Magyar Adásában elhangzott rádiófelvételek hanganyagait, valamint a levéltárban fellelhető további archív hanganyagokat. A projektum célja a gyűjtemény folyamatos bővítése, digitalizálása, rendszerezése és interneten való megjelenítése. A projektum eredményeként az intézet 2019-ben befejezte a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke által 1969 és 1983 között lebonyolított nyelvjárás-gyűjtés digitalizált felvételeinek az adatolását és az 1165 beszélgetéshez tartozó kulcsszójegyzék kibővítését. 2020-ban sor került az elmúlt 20 évben összegyűlt oral history beszélgetések és interjúk rendszerezésére és a jegyzék egy kereshető adatbázisban való publikálására.

Szlovákia településeinek adatbázisa

Felelős: Konkoly László

Az adatbázis tartalmazza a mai Szlovákia területén 1880 és 2011 között létező összes település népesedési, nemzetiségi adatait, amelyek segítségével végigkövethetők a szlovákiai települések közigazgatási demográfiai változásai, valamint az 1992 és 2012 közötti választási eredmények. Egy helyen találhatjuk továbbá a településre vonatkozó alapadatokat és az adatbankban található településhez kapcsolódó egyéb információkat (rendezvényeket, lexikon szócikkeket, intézményeket stb.). A kutatás eredményeképpen egy olyan egyedülálló adatbázis jött létre, amely további demográfiai, történelmi, társadalmi kutatások fontos forrásbázisa lehet. A 2020-as évben bővült az adatbázis az eddig hiányzó 1970-es és 1980-as népszámlálási adatokkal.

Intézmények és szervezetek adatbázisa

Felelős: Konkoly László

Az adatbázis jelenleg 2 319 intézmény adatlapját tartalmazza a következő kategóriákban:

- Községi hivatalok – 543
- Csemadok területi választmányok – 19 db
- Csemadok alapszervezetek – 428 db
- Csemadok művészeti együttesek – 447 db
- Könnyűzenei együttesek – 72 db
- Kézművesek adatbázisa – 120 db
- Népművészeti együttesek – 108 db
- Intézmények, szervezetek (az adatok elavultsága miatt már nem publikus) – 1 577 db

eshop.foruminst.sk

Felelős: Laczkó Sándor, Konkoly László

A Fórum Kisebbségkutató Intézet internetes könyvruháza, amelyben megtalálható az FKI eddig kiadott összes könyve. A könyvruház működtetéséhez Opencart Webshop motort alkalmaztunk, amely a világon az egyik legelterjedtebb keretrendszer.

A 2018-as évben frissítettük a keretrendszert és modernizáltuk a weboldal grafikai megjelenését is. A fő koncepció az volt, hogy a kezelőfelületet a munkatársaink igényeihez alakítsuk, mellyel időt és energiát spórolhatunk meg a mindennapi munkájuknál. Ilyen fejlesztés volt például az XLS (Excel) alapú termék-, kategória-, stb. exportáló és importáló eszköz. A legnagyobb fejlesztés a REST alapú API (Application Program Interface) üzembe helyezése volt, melynek segítségével összekapcsolhattuk a könyvesboltot az egyes honlapjainkkal.

A 2020-as évben sor került a webhely SSL tanúsítvánnyal való kiterjesztésére.

A Fórum Kisebbségkutató Intézet publikációi 2020-ban

A publikációk megvásárolhatók papíralapú vagy elektronikus formában a Fórum Kisebbségkutató Intézet Könyvesboltjában az interneten: <http://eshop.foruminst.sk/>

Könyvek, monográfiák

BORSOS MIHÁLY: Mindenkié akarok lenni, hogy Istené legyek. Borsos Mihály plébános írásai I. Naplók, levelek 1922–1945. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 336 p. 978-80-89978-11-3 /Borsos Mihály plébános írásai, 1./

L. JUHÁSZ ILONA: Csehszlovákia 1968-as megszállásának emlékezete és hatása a szlovákiai magyarok mindennapjaira. Adalékok. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 320 p. ISBN 978-80-89978-17-5 /Notitia Historico-Ethnologica, 7./

LAMPL ZSUZSANNA: A szlovákiai magyarok politikai identitása 1989–1990-ben. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 240 p. ISBN 978-80-89978-15-1 /Nostra Tempora, 29./

POPÉLY ÁRPÁD–SIMON ATTILA (ED.): „Akaratunk ellenére...” Dokumentumok a csehszlovákiai magyarság történetéből 1918–1992. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 464 p. ISBN 978-80-89978-13-7

POPÉLY GYULA: A (cseh)szlovákiai magyarság történeti kronológiája 1914–1945. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 440 p. ISBN 978-80-89978-12-0 /Nostra Tempora, 28./

SIMON ATTILA – BUKOVSKY LÁSZLÓ – SZEGHY-GAYER VERONIKA (ED.): Kassától Košicéig. Molnár Miklós-emlékkönyv. Somorja – Budapest, Fórum Kisebbségkutató Intézet – Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020, 136 p. ISBN 978-80-89978-14-4

Évkönyv

LISZKA JÓZSEF (szerk.): *Acta Ethnologica Danubiana* 22. Komárom – Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet Etnológiai Központja, 2020, 356 p. ISBN 978-80-89978-16-8

Folyóirat

Fórum Társadalomtudományi Szemle, 2020/1–4. szám (176, 176, 176 és 180 p.), XXII. évfolyam. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, ISSN 1335-4361 (forumszemle.eu)

Az FKI által fenntartott webes felületek és honlapok

Programvezető: Konkoly László

Résztvevők: Laczkó Sándor, Ryšavý Pál, L. Juhász Ilona

Ütemterv: 2020. 1. 1. – 2020. 12. 31.

A Fórum Kisebbségkutató Intézet évről évre egyre fontosabb szerepet tölt be a szlovákiai magyar civil és közéleti szférában. Széleskörű tudományos programjai, bővülő tevékenysége és közéleti koordinációs szerepe indokoltá teszi több önálló intézeti, partnerségi vagy projektumokkal kapcsolatos weblap működtetését.

foruminst.sk – a Fórum Kisebbségkutató Intézet hivatalos honlapja magyar és szlovák nyelven

eshop.foruminst.sk – A Fórum Kisebbségkutató Intézet internetes könyvtárháza, amelyben megtalálható az FKI eddig kiadott összes könyve.

adatbank.sk – A szlovákiai magyarokra vonatkozó történeti, kulturális és társadalmi információk rendszerezett online gyűjteménye (bibliográfiák, lexikonok, statisztikák, helységnévtárak, térképek, kronológiák, vendég honlapok, kutatási adatbázisok, intézményi kataszterek, irodalmi adattár, folyóiratok, tematikus társadalomtudományi kutatási blokkok, fotótár, linktár stb.).

forumszemle.eu – A Fórum Társadalomtudományi Szemle kétnyelvű (magyar, angol) különálló honlapja, ahol megtalálhatjuk a folyóiratról az összes szükséges információt, a szerzők listáját, az összes megjelent szám tartalomjegyzékét, valamint a régebbi évfolyamoknál hozzáférhetővé tettük a tanulmányokat és cikkeket teljes terjedelemben.

madari.sk – A madari.sk egy olyan információs portál, amely szlovák nyelven közöl írásokat a szlovákiai magyarokról. Elsődleges célja, hogy egy olyan csatornává váljon, amely ismeretterjesztő, szakmai és tudományos anyagokat közvetít a szlovákiai magyarokról.

kerekasztal.org, delsezlovakia.sk, jogsegely.sk – A Kerekasztal honlapjai. Elsődleges céljuk, hogy kommunikációs csatornaként működjön a nagyközönség és az ernyőszerkezet között. Tartalmilag főként szöveges anyagokat közöl, amelyek közt megtalálhatóak a Kerekasztal állásfoglalásai, beszámolók a Koordinációs Bizottság üléseiről, szakmai dokumentumok, törvényjavaslatok vagy egyéb elemzések.

szmat.sk – A Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács (SZMAT) honlapja.

kniznicasamorin.sk – A Zalabai Zsigmond Városi Könyvtár kétnyelvű honlapja (magyar és szlovák nyelven).

Az FKI komáromi Etnológiai Központjának Facebook-oldala – A 2017-ben létrehozott oldal az FKI Etnológiai Központja és részben az FKI tevékenységéről számol be, nagy hangsúlyt fektetve a publikációk népszerűsítésére. Ezen túl más tudományos intézmények szakmai rendezvényeiről és azok kiadványairól is tájékoztat.

ethnodanubia.eu – A honlap az Acta Ethnologica Danubiana webes verziója is. A honlap tartalmazza az eddig megjelent számok teljes tartalmát tanulmányokra lebontva, a szerzők jegyzékét, rovatok, szerzők és megjelenési év szerinti keresést, valamint a tanulmányok és cikkek megjelenésével kapcsolatos szerzői útmutatót.

digitalisemlekezet.eu – A honlap folyamatosan felváltja az Adatbankban található Szlovákiai Magyar Fotótárat. Az adatbázisba a 2018-as induláskor felkerült a 2017-ben lezajlott Digitális Emlékezet elnevezésű gyűjtőprogram keretén belül összegyűjtött közel 3000 digitalizált és adatolt fotó. A program fő célja a szlovákiai magyar közösség létrejöttének 100. évfordulója alkalmából megőrizni és közzétenni a szlovákiai magyarok életét és a dél-szlovákiai térség

Fórum Kisebbségkutató Intézet
Fórum inštitút pre výskum menšín
Forum Minority Research Institute

Parková 4, 931 01 Šamorín, Slovak Republic
Tel.: +421-31-590 2790 Fax.: +421-31-560 2712
E-mail: toth@foruminst.sk WEB: www.foruminst.sk

átalakulását dokumentáló digitális fotógyűjteményt. Célunk a Fotótár teljes tartalmának az áttöltése, melynek eredményeként több, mint 50 ezer fotó lesz majd kereshető az új fejlesztésű portálon.

A munkatársak publikációs jegyzéke – 2020

CSANDA GÁBOR

Tanulmányok

1. A tanszék publikációs tevékenysége. Misad Katalin – Csehy Zoltán (szerk.): *Monumenta Posoniensia. Tanulmánykötet az önálló pozsonyi magyar tanszék megalakulásának 60. évfordulója alkalmából.* Pozsony, Szenci Molnár Albert Egyesület, 2020, 54–92. p. ISBN 978-80-973425-1-7

Recenziók, könyvismertetések

1. Mohai V. Lajos: Szabadon és kötelezően. Esszék, szorgalmi feladatok. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/3, 174–175. p. ISSN 1335-4361
2. Lendák-Kabók Karolina (szerk.): Üvegplafon? Vajdasági magyar (értelmiségi) női perspektívák. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/4, 175–179. p. ISSN 1335-4361

Pályakép, köszöntő, nekrológ

1. Nekem tulajdonképpen nincs kedvenc témám, sok minden érdekel. Beszélgetés a hatvanéves L. Juhász Ilona etnológussal. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/2, 139–167. p. ISSN 1335-4361
2. Lila akác. Németh Zoltán ötvenéves. *Irodalmi Szemle* 63, 2020/6, 6–9. p. ISSN 1336-5088
3. Elhunyt Albertini Béla. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/4, 159–160. p. ISSN 1335-4361

Egyéb

1. Utószó. Csanda Gábor (vál. és összeáll.): *Dobos László-breviárium.* Pozsony, Madách Egyesület, 2020, 307–326. p. ISBN 978-80-89833-14-6
2. Lukáš Novotný: A Bund der Landwirte és a Deutsche chritlichsoziale Volkspartei az 1918–1938-as években. Adalék a politikai aktivizmus történetéhez az első Csehszlovák Köztársaságban. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/4, 81–101. p. ISSN 1335-4361 [fordítás]

GYURGYÍK LÁSZLÓ

Tanulmányok

1. Gyurgyík László: Szlovákia lakosságának községsoros nemzetiségi összetétele az 1950. évi népszámlálás adatai alapján. In: *Fórum Szemle* 2020/3 107-128.o.

Egyéb

1. Gyurgyík László: Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetétele az 1950. évi népszámlálás községsoros adatai alapján. In: *Új Szó, Szalon* 14. 11. 2020. 16.o.

JUHÁSZ L. ILONA

Egyéb

1. Juhász L. Ilona: Az irredenta jelkép, az országzászlós emlékmű

<https://www.bumm.sk/velemeney/2020/06/04/1-juhasz-ilona-az-irredenta-jelkep-az-orszagzaszlos-emlekmu>

KÖRÖS ZOLTÁN

Könyvek, monográfiák

1. Körös Zoltán: *"Ma este indulunk a frontra..." Felvidékiek naplói és memoárjai a második világháborúból.* Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja, 2019. 399 p. ISBN 978 80 89978 07 6 /Elbeszélte történelem, 6./

Tanulmányok, közlemények

1. Körös Zoltán: Elbeszélte történelem. Ördög István – Életben maradtam... *Fórum Társadalomtudományi Szemle*, 2019, 2. sz., 117–162. p. ISSN 1335-4361

LAMPL ZSUZSANNA

Könyvek, monográfiák:

1. Lampl Zsuzsanna: *A szlovákiai magyarok politikai identitása 1989-1990-ben.* Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 239 p, Nostra Tempora, 29., ISBN 978-89978-15-1

Publicisztikai írások

A hatalom erővonalai, Új Szó, 2020. július 31.
A saját érdekünk, Új Szó, 2020. február 24.
Az eredmény negatív, Új Szó, 2020. október 31.
Az unoka kérdez, Új Szó, 2020. augusztus 22.
Bátrak és felejtők, Új Szó, 2020. szeptember 19.
Bundás kenyér friss retekkel, Új Szó, 2020. október 9.
Csupa vicces ember, Új Szó, 2020. október 17.
Eszkimó történet, Új Szó, 2020. július 10.
Farizeusok, nem keresztények, Új Szó, 2020. július 17.
Félrevezetés, Új Szó, 2020. november 20.
Hiszek a Máté főnökének, Új Szó, 2020. április 24.
Húzzuk ki a répát!, Új Szó, 2020. február 27.
Igazságtalan és hálátlan, Új Szó, 2020. április 3.
Járjunk egyet, Új Szó, 2020. december 14.
Jó üzlet, Új Szó, 2020. október 25.
Kit kell meggyőzni, Új Szó, 2020. május 11.
Langyos magyar, Új Szó, 2020. július 3.
Magyarként, békében, Új Szó, 2020. május 22.
Mentőcsónakok, Új Szó, 2020. szeptember 12.
Miért hordunk maszkot, Új Szó, 2020. április 17.
Miért nem nyert Hillary, Új Szó, 2020. június 19.
Sok mindent nem értek, Új Szó, 2020. március 19.
Szemek, Új Szó, 2020. január 17.
Új tapasztalatok, Új Szó, 2020. november 9.
Volt egyszer egy börtönlázadás, Új Szó, 2020. március 6.

Ismeretterjesztő írások

1. Magyaroknak lenni mínusz 19. A szlovákiai magyarok általános értékrendjének alakulása. Új Szó, 2020. január 19.

2. Hatvan éve határok nélkül, Carissimi, XI. évfolyam, 2020/3, szeptember

LISZKA JÓZSEF

Tanulmányok

1. A Kárpát-medence szakrális kisemlékei. Megközelítési lehetőségek és kutatástörténeti vázlat. *Ethnographia* 131, 2020/3, 641–668. p.

Recenziók, könyvismertetések, annotációk

1. Voigt-művek. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/1, 167–175. p. ISSN 1335-4361
2. A füles fotel. Periferikus gondolatok Magyar Zoltán magyar történeti mondakatalógusa kapcsán. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/2, 85–55. p. ISSN 1335-4361
3. Áthallások. Gondolatok Wolfgang Brückner legutóbbi könyve kapcsán. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/4, 151–157. p. ISSN 1335-4361

Egyéb

1. A mi Gyulánk. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/3, 151–156. p. (köszöntő)

Szerkesztés

1. *Acta Ethnologica Danubiana* 22. Az Etnológiai Központ Évkönyve 2020. Komárom–Somorja: Forum Minority Research Institute 2020, 356 p. ISBN 978-80-89978-16-8

POPÉLY ÁRPÁD

Monográfia, könyv

1. Popély Árpád – Simon Attila (szerk.): „Akaratunk ellenére...” *Dokumentumok a csehszlovákiai magyarság történetéből 1918–1992*. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020, 462 p., ISBN 978-80-89978-13-7

Tanulmányok

1. Popély Árpád: Maďarská menšina na Slovensku po roku 1945 a jej postoj k výmene obyvateľstva. In Šutaj, Štefan (ed.): *Zmeny hraníc a pohyb obyvateľstva v Európe po druhej svetovej vojne*. Košice, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Filozofická fakulta, 2020, 148–162. p., ISBN 978-80-8152-926-9
2. Popély Árpád: „Szégyentelen és igazolhatatlan“. Adalékok a szláv korridor történetéhez. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* XXII. évf. (2020) 4. sz., 3–30. p.; ISSN 1335-4361
3. Popély Árpád: Šanca na zmenu. Pražská jar 1968 a maďarská menšina na Slovensku. *Historická revue* XXXI. roč. (2020) 4. č., 64-69. p., ISSN 1335-6550

Ismeretterjesztő írás

1. Popély Árpád: A szláv korridor terve. *Új Szó*, 2020. december 5. (73. évf.) 282. sz., 15–16. p.

ÖLLÖS LÁSZLÓ

Monográfiák, könyvek

1. *Öllös László: Európai identitás*. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2019, 240. p. ISBN 978-80-89978-09-0

Tanulmányok, közlemények

1. Öllös László: A bársonyos forradalom első magyar dokumentumai. *Fórum Társadalomtudományi Szemle*, XXI. évfolyam 2019, 4. szám, 23–30. p. ISSN 1335-4361
2. Öllös László: A közös indulás. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* XXI. évfolyam 2019, 3. szám, 107–113. p. ISSN 1335-4361
3. Öllös László: Sloboda a jazyková sloboda. Lampl Zsuzsanna (ed.) *Fórum spoločenskovedná revue* 2019. Fórum inštitút pre výskum menšín, 2019, 99–114. p. ISBN 978-80-89978-10-6

Ismeretterjesztő írások

1. A közös indulás. *Új Szó, Szalon*, 2019. júl. 13., 15–16. p.
2. Az „Összefogás” értelme. *Új Szó, Szalon*, 2019. szept. 7., 16. p.
3. Kolek Zsolt – Öllös László: Az első és legfontosabb, megszólítani a magyar választókat. *Magyar7*, 2019/40. sz., 2019. okt. 1., 11–13. p.
4. Miért több a három, mint az öt? Öllös László a gyengülő Hídról és a Magyar Közösségi Összefogás esélyeiről. 2019. nov. 1. *Ma7 Nézőpont* <https://ma7.sk/kozelet/aktualis/miert-tobb-a-harom-mint-az-ot-ollos-laszlo-a-gyengulo-hidrol-es-a-magyar-kozossegi-osszefogas-eselyeirol>
5. Bársonyos forradalom első magyar dokumentumai. *Új Szó, Bársonyos forradalom melléklet*, 2019. nov. 16–17., 267. sz., 7–11 p.
6. Harminc évvel később. *Katedra*, 2019/2020 – 3. szám (november), 3. p.

SIMON ATTILA

Tanulmány

1. Simon Attila: Internácie z južného Slovenska v roku 1919. Dodatok k charakteru dubového československého štátu. DOI 10.31577/histcaso.2020.68.2.4 *Historický časopis = Journal of History = Historical Journal : vedecký časopis o dejinách Slovenska a strednej Európy*, Roč. 68, č. 2 (2020), s. 271-290. ISSN 0018-2575. CCC, WoS.
2. Simon Attila: Kassából Košice? Az 1918–1919-es államfordulat eseményei Kassán. In Bukovszky László – Simon Attila – Szeghy-Gayer veronika: kassától Kosicéig. Molnár Miklós Emlékkönyv. Somorja – Budapest, Fórum Kisebbségkutató Intézet- Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020, 9–62.
3. Simon Attila: „Ich štát“: limity demokracie prvej republiky a prekážky integrácie maďarskej komunity. Benko, Juraj – Dudeková Kováčová, Gabriela a kol.: „S ľudom a pre ľud“, Cesty k demokracii na Slovensku za monarchie a prvej republiky. Bratislava, Veda, 2020. 121–136.

Szerkesztés

1. Popély Árpád – Simon Attila: Akaratunk ellenére. Dokumentumok a csehszlovákiai magyarság történetéből 1918–1992. Somorja, Fórum Kisebbségkutató Intézet, 2020.
2. Bukovszky László – Simon Attila – Szeghy-Gayer veronika: kassától Kosicéig. Molnár Miklós Emlékkönyv. Somorja – Budapest, Fórum Kisebbségkutató Intézet- Bölcsészettudományi Kutatóközpont, 2020

VATAŠČIN PÉTER

Tanulmányok

1. „A mintagazdaságok tanítják, nevelik a falvak népét”. A kollektivizáció témája az *Új Szó* heti- és napilap első évfolyamában. *Acta Ethnologica Danubiana* 22 (2020), 179–193. p. ISBN 978-80-89978-16-8

Recenziók, könyvismertetések, annotációk

1. Roginer Oszkár: A jugoszláviai magyar irodalom terei. A (poszt)jugoszláv magyar irodalom és a téralapú közösségi identitáskonstrukciók viszonya a sajtóban (1945–2010). *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 20, 2020/4, 166–168. p. ISSN 1335-4361
2. Lahusen, Thomas–Schahadat, Schamma szerk.: Postsocialist Landscapes. Real and Imaginary Spaces from Stalinstadt to Pyongyang. *Acta Ethnologica Danubiana* 22 (2020), 323–324. p. ISBN 978-80-89978-16-8
3. Ethnologia Slovaca et Slavica 41. *Acta Ethnologica Danubiana* 22 (2020), 309–310. p. ISBN 978-80-89978-16-8
4. Eckert, Julia M. szerk.: The Bureaucratic Production of Difference. Ethos and Ethics in Migration Administrations. *Acta Ethnologica Danubiana* 22 (2020), 307–309. p. ISBN 978-80-89978-16-8
5. A csehszlovákiai magyar időszak fragmentumai [ismertető Popély Árpád és Simon Attila könyvéről]. *Új Szó* (Szalon), 2020. október 31., 14. p.
6. A magyar nyelv labirintusai Szlovákiában [ismertetés Misad Katalin könyvéről]. *Új Szó* (Könyvespolc), 2020. június 18., IV. p.
7. Egy város emlékrétegei [ismertető L. Juhász Ilona könyvéről]. *Új Szó* (Szalon), 2020. január 19., 19. p.

Egyéb

1. Pontosabban látjuk a (cseh)szlovákiai magyarság demográfiáját [Gyurgyík László beszámolója a kutatásairól]. *Új Szó* (Régió), 2020. január 22., 6. p.
2. Konok alapozó munka – L. Juhász Ilona 60 éves [köszöntő]. *Új Szó* (Szalon), 2020. április 11., 12. p.

Az Intézet által szervezett konferenciák és szemináriumok

A konferenciák meghívói, leírása és immár sok esetben az előadások videofelvételei megtalálhatók a Fórum Kisebbségkutató Intézet honlapján.

Hányan leszünk? Népszámlálás 2021

Időpont: 2020. 10. 08.

Helyszín: Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja

Rendező: Fórum Kisebbségkutató Intézet

A Fórum Kisebbségkutató Intézet a közelgő népszámlálás alkalmából *Hányan leszünk? Népszámlálás 2021* címmel szervezett tudományos konferenciát, amelyre 2020. október 8-án, 09:30 órai kezdettel került sor a Fórum Intézet székházában. A konferencián való személyes részvétel a járványhelyzet miatt regisztrációhoz volt kötött. A szélesebb érdeklődő közönség a Fórum intézet Facebook-oldalán élőben követheti a konferencia előadásait.

A konferencián hazai és magyarországi szakemberek beszéltek a népszámlálás gyakorlati kérdéseiről illetve a népszámlálás nemzetiségi vonatkozásaival kapcsolatos problémákról.

A konferenciát jó hangulatú vita zárta. Az intézet munkatársai közül Öllös László és Mrva Marianna tartottak előadást.

A konferencia előadásai az Intézet honlapján nézhetők vissza.

<http://foruminst.sk/2020/10/08/nezze-vissza-a-nepszamlalasrol-szolo-konferenciankat/>

Sajtóviesszhang:

<https://ma7.sk/aktualis/hanyan-leszunk-tudomanyos-konferenciat-rendeztek-a-forum-intezetben>

<https://parameter.sk/nepszamlalas-ertelmezes-kerdese-hogy-az-eredmeny-alapjan-rozsnyon-6-szazalek-vagy-28-szazalek-lesz>

Konferencián és szemináriumon való részvétel

GYURGYÍK LÁSZLÓ

A dél-szlovákiai régió demográfiai helyzete. Előadás a Délnyugat-Szlovákia jövője 2020 c. konferencián Patfördön.

Időpont: 2020. február 11.

Helyszín: Wellness Hotel Patfördő

Rendezők: Új Szó és Trend

Résztevő: Gyurgyík László

Az Új Szó és Trend szervezésében a Patfördői Wellness Hotelben megrendezett a Délnyugat-Szlovákia jövője 2020 című konferencián Gyurgyík László A dél-szlovákiai régió demográfiai helyzete címmel tartott előadásában áttekintette a vizsgált régió demográfiai változásait meghatározó legfontosabb aspektusait. Többek között áttekintette a népesség, ezen belül a városi népesség számának alakulását, továbbá a korösszetétel, a nemzetiségi, felekezeti, iskolai végzettség szerinti összetétel egyes vonatkozásait is.

Nemzeti hovatartozás- műveltség – népszámlálás. Előadás a Selye János Egyetem XII. Nemzetközi Tudományos Konferenciáján. Szekció: Identitás és oktatás .

Időpont: 2020. szeptember 10.

Helyszín: online

Rendezők: Selye János Egyetem

Résztevő: Gyurgyík László

A (cseh)szlovák népszámlálások a lakosság nemzeti hovatartozását a nemzetiség kategóriája mellett 1970-től az anyanyelv változó segítségével is mérik. E két mutató segítségével árnyaltabb, komplexebb képet kapunk a nemzeti kötődés mintázatairól, mintha csak egy változó mentén vizsgálnánk. Az iskolai végzettség és a nemzeti hovatartozás összefüggései a korábbi évtizedekben csak a nemzetiséggel összefüggésben voltak vizsgálhatók. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a nemzeti hovatartozás és a műveltségi szint összefüggéseit már komplexebb módon is lehetővé vált elemezni.

LISZKA JÓZSEF

Folytonosságok és törésvonalak. Liszka József előadása Bad Kissingenben

Dátum: 2020. 01. 26.–02.02.

Helyszín: Bad Kissingen, Bildungs- und Begegnungsstätte „Der Heiligenhof“

Rendező: Bildungs- und Begegnungsstätte „Der Heiligenhof“, Bad Kissingen; Internationales Institut für Nationalitätenrecht und Regionalismus, München – INTEREG – e.V.

Résztevő: Liszka József

A bajorországi Bad Kissingen-ben évek óta összejönnek különféle történelmi és társadalomtudományok képviselői, hogy a kelet- és közép-európai népek történetének egy-egy szeletét, interdiszciplináris megközelítésből szemügyre vegyék. Az idei nemzetközi konferencia, Békeidő vagy vihar előtti csend? Közép- és Kelet-Európa a két világháború közötti időszakban címen (Friedliche Zeiten oder die Ruhe vor dem Sturm? Mittel- und Osteuropa in der Zwischenkriegszeit) a második világháború előtti viszonyokat volt hivatott megvitatni. Liszka József, a Selye János Egyetem rektorhelyettese, a Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központja igazgatója a szlovákiai magyarok 1918–1938 közötti útkereséséről, fejlődési lehetőségeiről beszélt, etnológiai megközelítésből, előadásában (*Die Ungarn in der*

Tschechoslowakei 1920–1938. Umbrüche und Kontinuitäten). A konferencia keretében sor került a Komáromban 2019. szeptember 25–26-án megvalósult nemzetközi tanácskozás és az azt követő dél-szlovákiai és kárpátaljai tanulmányút értékelése is.

ÖLLÖS LÁSZLÓ

Hányan leszünk? Népszámlálás 2021 – tudományos konferencia

Időpont: 2020. október 8..

Helyszín: Fórum Kisebbségkutató Intézet, Somorja

Rendezők: Fórum Kisebbségkutató Intézet

Részvevők: Öllös László

A Fórum Kisebbségkutató Intézet a közelgő népszámlálás alkalmából *Hányan leszünk? Népszámlálás 2021* címmel nemzetközi tudományos konferenciát szervezett, amelyre 2020. október 8-án került sor a Fórum Intézet somorjai székházában. A konferencia a népszámlálás magyarországi kisebbségek a többi magyar kisebbség népszámlálási problémáival és tapasztalataival foglalkozott. A konferencián való személyes részvétel a járványhelyzet miatt korlátozott volt. A szélesebb érdeklődő közönség a Fórum Intézet Facebook-oldalán élőben követhette a konferencia előadásait. A konferencián A Nemzeti identitás három kérdése címmel adtam elő, amely előadás a nemzeti identitás olyan aktuális elméleti kérdéseivel foglalkozott, amelyek megoldásait hasznosítani lehet a népszámlálási kampány során.

Fórum Kisebbségkutató Intézet
Fórum inštitút pre výskum menšín
Forum Minority Research Institute

Parková 4, 931 01 Šamorín, Slovak Republic
Tel.: +421-31-590 2790 Fax.: +421-31-560 2712
E-mail: toth@foruminst.sk WEB: www.foruminst.sk

Könyvbemutatók, bemutatkozó rendezvények, előadások

JUHÁSZ L. ILONA

A 80 éves Voigt Vilmos köszöntése

Dátum: 2020. 02. 25.

Helyszín: Kossuth Klub, Budapest (Magyarország)

Rendező: Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar

Résztevő: L. Juhász Ilona

Voigt Vilmost, az ELTE Folklore Tanszéke emeritus professzorát ez év januárjában betöltött nyolcvanadik életéve alkalmából barátai, pályatársai, tanítványai köszöntötték a budapesti Kossuth Klubban 2020. február 25-én.

A meghitt ünnepség keretén belül Tari János (Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Média Műhely), *A Mount Everest tetején... Sokféle azonosság* című portréfilmjének megtekintése után egykori hallgatók vidám folklórműsora következett, illetve Liszka József köszöntőjét (annak betegsége okán) L. Juhász Ilona olvasta föl. Az ünnepelt megalakulásától kezdve szinte külső munkatársa volt a Fórum Kisebbségkutató Intézetnek, annak is komáromi Etnológiai Központjának. Az itt szervezett nemzetközi konferenciák állandó előadója, szakmai garanciája, illetve az Etnológiai Központ évkönyve, az *Acta Ethnologica Danubiana* nemzetközi szerkesztőbizottságának az elnöke. Ily módon személyes munkatársként is köszöntjük és kívánunk egészségben gazdag, alkotó éveket a Tanár Úrnak.

Kiállítások

Trianon 1918–1920. Az államfordulat eseményei a mai Dél-Szlovákia térségében

Időpont: 2019. január – december

Részvevők: Simon Attila, Szamák Mihály, Haraszi Ildikó

Kiállítás-megnyitók:

A 20 roll-up panelen látható kiállítás azt mutatja be, hogyan élte mai Dél-Szlovákia és az itt élő népesség az államfordulat eseményeit, és miként vett részt a szlovákiai magyar közösség a korabeli eseményekben. A korabeli fotók, dokumentumok és magyarázó szövegek segítségével a kiállítás olyan események köré épül, mint az őszirózsás forradalom, a felvidék megszállása, az 1919-es általános sztrájk, a közterek nacionalizálása, a felvidéki sortüzek vagy a magyar nyelv visszaszorítása.

Kitüntetések

Turczel Lajos-díj L. Juhász Ilonának

A Szlovákiai Magyar Írók Társasága a 2020-as Turczel Lajos-díjat L. Juhász Ilonának ítélte. A Fórum Intézet komáromi Etnológia Központjának tudományos munkatársa számos önálló és gyűjteményes kötetével szolgált rá a díjra.

Visszhangok, interjúk, beszélgetések

Vataščin Péter: A csehszlovákiai magyar idők fragmentumai. *Új Szó*, 2020. október 31., (73. évf.), 253. sz., 14. p.

Elindult a Fórum Kisebbségkutató Intézet új videótára. 2020. január 14.
<https://klikkout.sk/2020/01/14/elindult-a-forum-kisebbssegkutato-intezet-uj-videotara/>

Vataščin Péter: *Egy város emlékrétegei.* *Új Szó*, 2020. január 18., 19. o.

LampI Zsuzsanna: *Magyarnak lenni: mínusz tizenkilenc. A szlovákiai magyarok általános értékrendjének alakulása.* *Új Szó*, 2020. január 18., 18. o.

Választás 2020. [válaszol Simon Attila] *Új Szó*, 2020. január 27., 2. old.

Kiss Bartalos Éva: *A szlovákiai magyar értékrend alakulása.* Pátria Rádió, 2020. január 27.

Rácz Vince: *Választási stúdió.* Pátria Rádió, 2020. március 1.

Vataščin Péter: *Kifogások az „alternatív történelemórákkal“ szemben.* *Új Szó*, 2020. február 11., 4. o.

Kiállítás a bársonyos forradalomról a komáromi Selye János gimiben. 2020. febr. 11.
<https://www.bumm.sk/regio/2020/02/11/kiallitas-a-barsonyos-forradalomrol-a-komaromi-selye-gimiben>

Öllös László: *Hányan vagyok, hányan lehetek?* Magyar7, 2020/7. sz. 2020. február 18., 16–17. o.

Választási ankét. [Válaszol Simon Attila]. *Új Szó*, 2020. március 3., 4. o.

Kolek Zsolt: *Kijózanító választások – talpra áll a felvidéki magyarság?* [Interjú Öllös Lászlóval és Tokár Gézával] Magyar7, 2020/10. sz., 2020. március 10., 11–14. o.

Dokumentumfilmeket, ismeretterjesztő videókat nézhet a Fórum Intézet honlapján. 2020. március 27. <https://parameter.sk/dokumentumfilmeket-ismeretterjeszto-videokat-nezhet-forum-intezet-honlapjan>

Csanda Gábor: *Nekem tulajdonképpen nincs kedvenc témám, sok minden érdekel. Beszélgetés a hatvanéves L. Juhász Ilona etnológussal.* *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 22, 2020/2, 139–167. p. ISSN 1335-4361

Vataščin Péter: *Konok alapozó munka – L. Juhász Ilona 60 éves.* *Új Szó*, 2020. április 11., 12. o.

Hová fajul a Matovič és Sulík közötti ellentét? Öllös László a Nézőpont stúdiójában. 2020. május 2. <https://ma7.sk/video/nezopont/hova-fajul-a-matovic-es-sulik-kozotti-ellentet-ollos-laszlo-a-nezopont-studiojaban>

Simon Attila: *Magyarország lakossága a kelleténél többet foglalkozik a múlttal*. Bumm-interjú. 2020. június 2. <https://www.bumm.sk/velemeney/2020/06/02/simon-attila-magyarorszag-lakossaga-a-kelletenel-tobbet-foglalkozik-a-multtal>

L. Juhász Ilona: *Az irredenta jelkép, az országzászlós emlékmű. 100 éve írták alá a trianoni békeszerződést*. 2020. június 4. <https://www.bumm.sk/velemeney/2020/06/04/l-juhasz-ilona-az-irredenta-jelkep-az-orszagzaszlos-emlekmu>

A Pozsonyi Magyar Intézet és a Fórum Kisebbségkutató Intézet közös projektet indít: várják a lakosságcsere tárgyi emlékeit, történeteit. 2020. június 5. <https://ma7.sk/hethatar/a-pozsonyi-magyar-intezet-es-a-forum-kisebbsegkutato-intezet-kozos-projektet-indit-varjak>

Marácz Tamás: *A szlovák-magyar kiegyezés kulcsfontosságú Közép-Európa stabilitásához – Öllös László lapunknak*. 2020. június 11. https://mandiner.hu/cikk/20200611_ollos_laszlo_a_mandinernek

Fritz Beke Éva: *A felvidéki magyar kettőt tanult: demokratikus vívmányokat és kisebbségi létet*. [Interjú Simon Attilával] *Kálvinista Szemle*, 2020/6. sz., 9–11. o.

Ma este indulunk a frontra – könyvbemutató a tejfalusi iskolában. *Somorja és Vidéke*, 2020/6. sz., 3. o.

Fritz Beke Éva: *Még nem történt meg a „felvidéki Trianon” szakszerű, történészi feldolgozása*. 2020. június 29. <https://felvidek.ma/2020/06/meg-nem-tortent-meg-a-felvideki-trianon-szakszeru-torteneszi-feldolgozasa/>

Tényleg lesz magyar egység? Mik a buktatók? Öllös Lászlót és Tokár Gézát kérdeztük. 2020. augusztus 19. <https://ma7.sk/video/nezopont/tenyleg-lesz-magyar-egyseg-mik-a-buktatok-ollos-laszlot-es-tokar-gezat-kerdeztuk>

Beszélgetés a szlovákiai magyar kisebbség helyzetéről, irodalmáról, könyvkiadásáról. VIDEÓ. [Részvevők: Bolemant Lilla, Csanda Gábor és Simon Attila] 2020. szeptember 24. <https://vasarnap.com/aktualis/beszelgetes-a-szlovakiai-magyar-kisebbsseg-helyzeterol-irodalmarol-konyvkiadasarol-video>

Reczai Lilla: *Hányan leszünk? Tudományos konferenciát rendeztek a népszámlálásról a Fórum Intézetben*. 2020. október 9. <https://www.hirek.sk/aktualis/hanyan-leszunk-tudomanyos-konferenciat-rendeztek-a-forum-intezetben>

Reczai Lilla: *Hányan leszünk? A 2021-es népszámlálásról*. *Magyar7*, 2020/42. sz., 2020. október 13., 32–33. o.

Vataščin Péter: *A csehszlovákiai magyar időszak fragmentumai*. 2020. november 4. <https://uj szo.com/kultura/a-csehszlovakiai-magyar-idoszak-fragmentumai>

Gyurgyík László: *Szlovákia lakosságának nemzetiségi és vallási összetétele az 1950. évi népszámlálás községsoros adatai alapján*. *Új Szó*, 2020. november 14., 16. o.

Popély Árpád: *A szláv korridor terve.* Új Szó, 2020. december 5., 15–16. o.

L. Juhász Ilona *kapta a Turczel-díjat.* Új Szó, 2020. december 10., 9. o.

Pásztor Péter: *Az oktatásügyi minisztérium online segédanyagot készít a magyar tanintézmények részére.* 2020. december 10. <https://felvidek.ma/2020/12/az-oktatasugyi-miniszterium-online-segedanyagot-keszit-a-magyar-tanintezmenyek-reszere/>

Diktafon után kamerára is rögzíti visszaemlékezőit a Fórum Kisebbségkutató Intézet. 2020. december 17. <https://vasarnap.com/piheno/diktafon-utan-kamerara-is-rogziti-visszaemlekezoit-a-forum-kisebbssegkutato-intezet>

Nem mindennapi beszélgetések: Tíz új kisvideó a felvidéki magyarok visszaemlékezéseiből. 2020. december 18. <https://klikkout.sk/2020/12/18/nem-mindennapi-beszelgetesek-tiz-uj-kisvideo-a-felvideki-magyarok-visszaemlekezeseibol/>

Támogatók

Baráth Csaba, vállalkozó

Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt., Budapest

Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Budapest

Igazságügyi Minisztérium, Budapest

Kisebbségi Jogvédő Alapítvány, Budapest

Könyvtárellátó Nonprofit kft., Budapest

Külgazdasági és Külügyminisztérium, Budapest

Magyarország Kormánya, Nemzetpolitikai Államtitkárság, Budapest

Magyar Tudományos Akadémia Titkársága, Budapest

Magyarország Nagykövetsége, Pozsony

MTA Könyvtár és Információs Központ, Budapest

Magyarság Háza Nonprofit Kft., Budapest

SLOVNAFT, a.s.

Somorja Város

A Szlovák Köztársaság Kisebbségi Kulturális Alapja, Pozsony

Varga Gábor – IPRON s.r.o., vállalkozó

Világi Oszkár, vállalkozó